Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 78 (8068).

26 апрель сешанба 1983 йил

Баҳоси 3 тийин.

Ю. В. АНДРОПОВнинг «Шпигель» (ГФР) журналига жавоблари

Ғарбий Германиянинг «Шпигель» журнали КПСС Марказий Комитети Бош секретари Ю. В. Андроповга мурожаат этиб, бир қанча саволларга жавоб беришини, шунингдек суҳбатлашиш учун журнал ноширн Р. Аугштайнни қабул этишни илтимос қилди. Илгари хабар қилинганидек, шу йилнинг 19 апрелида шундай суҳбат бўлиб ўтди.

Қуйида Ю. В. Андроповнинг жавоблари ва унинг Р. Аугштайн билан суҳбати эълон қилинади.

Савол: Европада ўртача олисликка учириладиган қуролга бағишланган Женева музокараларида ҳеч қандай силжиш бўлмаётганлиги яққол кўриниб турибди. Американинг «нуль варианти», яқин вақтдан буён эса «оралиқ варианти» деб аталган таклифлари Совет Иттифоқининг ўз ракеталари сонини Ғарбий Европадаги ўртача олисликка учириладиган ракеталар сонигача қадар қисқартиришдан иборат таклифига мос келмаяпти. Сизнинг фикрингизча шу тафовутларнинг моҳияти нимада ва Сиз муросага эришиш мумкин деб ҳисоблайсизми?

Жавоб. Европада ўртача олисликка учириладиган ядровий қуролларни чеклашга доир Женевадаги музокараларда муҳокама қилинаётган масалалар ҳал этилмай қолаётганлигидан ташвишланиш бизга тушунарлидир. Тўғрисини айтганда, бу музокаралар боши берк кўчага кириб қолди.

Хўш, ана шу музокаралар нима мақсадда бошланган эди? Совет томони музокаралар бошлашни таклиф этди ва шу районда СССР билан НАТО мамлакатларининг ўртача олисликка учириладиган мавжуд ядровий воситаларини қисқартиришга, ядровий қарама-қарши туриш даражасини ўзаро тубдан пасайтиришга эришишга азму қарор берган ҳолда шу музокараларни бошлади. АҚШнинг Женева музокараларидан мақсади НАТОнинг ҳозирдаёқ мавжуд бўлган жуда катта ядровий аслаҳахонасига қандай қилиб бўлмасин янги қудратли қурол-яроғларни қўшиб олишдан иборат эканлиги маълум бўлиб қолди, АҚШ фақат совет ракеталарини қисқартиришни истамоқда.

Кўриб турибсизки, Женевада бир-бирига зид икки йўл, айтишим мумкинки, принципиал хилма-хил икки ёндашув бир-бирига қарама-қарши турибди. Женевага қадар ҳам биз американликларнинг шундай йўлига дуч келган эдик. Маълумки, АҚШ СҚЧ-2 шартномасини барбод этди, ривожланиб бораётган ёки муваффақиятли равишда якунланишига яқинлашиб қолган бир қанча музокаралардан ўзини олиб қочди. Шуни эслатиб ўтишим мумкинки, АҚШ ядро қуроли синовларини ёппасига ва батамом таъқиқлаш тўғрисидаги, йўлдошларга қарши системалар ҳақидаги, оддий қурол-яроғлар етказиб бериш ва сотишни чеклаш тўғрисидаги, Ҳинд океанида ҳарбий фаолиятни чеклаш тўғрисидаги музокараларни тўхтатиб қўйди ва ҳанузгача уларни яна бошлашдан бўйин товлаб келмоқда. Бунга ядро қуроли ер ости синовларини чеклаш ҳақида ва тинч мақсадлардаги ядро портлатишлари тўғрисида Совет Иттифоқи билан тузилган ва Қўшма Штатлар шу пайтгача ратификация қилмаган шартномаларни илова қиламан. Буларнинг ҳаммаси гап нимада эканлигини ўз-ўзидан кўрсатиб турибди. Қолаверса АҚШнинг ҳозирги маъмурияти Женева музокараларига ҳам зўр-базўр келганлиги маълум.

Биз учун аҳдлашувлар битимга эришиш масалаларини иккала томон учун мақбул тарзда келишиб олишни билдиради. Америка маъмурияти эса ўзини гўё халқаро муносабатларнинг кўп асрлик тарихи, битимлар ва шартномалар практикаси мавжуд эмасдек тутмоқда. Вашингтон аввал бошданоқ СССР учун номақбул «нуль варианти» деб соҳта ном қўйилган ўз таклифини яқинда бироз ўзгартирганлиги аҳволни ўзгартирмайди. АҚШ маъмурияти бошқа томоннинг қонуний манфаатларини ҳисобга олишни, ҳалол ўзаро мақбул битимга эришишни сира ҳам истамай, ўзининг аввалги бир томонлама позициясида қолмоқда. АҚШ ҳар гал ўз таклифларини олға сурганида аввало Совет Иттифоқининг хавфсизлигига зиён етказишга, таркиб топган кучлар мувозанатини ўз фойдасини кўзлаб бузишга интилмоқда ва бу унинг асосий мақсадидир.

Женева музокараларидаги муваффақиятсизликларнинг асосий сабаби мана шунда. Рейган маъмурияти бизнинг аниқ ва одилона таклифларимизга жавобан гоҳ «нуль варианти»ни, гоҳ «оралиқ нуль» вариантини олға сурмоқда. Униси ҳам, буниси ҳам нореал бўлиб, аҳдлашувнинг муваффақиятига асло ёрдам бермайди. Нима учун? Чунки улар бизни қуролсизлантириб, НАТОни эса яна ҳам кўпроқ қуроллантиришни истамоқдалар. Биз бунга рози бўлмаймиз.

Кейинги вақтларда АҚШ ва НАТОдаги бошқа баъзи мамлакатларда совет томони «ён босмаяпти» деган гап сўзлар эшитилмоқда. Хўш, биз қайси масалада ён беришимиз керак экан? Биз Совет Иттифоқининг ўртача олисликка учириладиган мавжуд ракеталари ва Американинг Европага келтирилиши мўлжалланаётган шундай ракеталари бўйичагина тузиладиган битимга рози бўлишимизни биздан талаб қилмоқдалар. Американиклар ўртача олисликка учириладиган ядровий воситаларнинг бошқа турлари бўйича аҳдлашиб олишдан мутлақо бош тортмоқдалар. Улар бу ҳақда музокаралар олиб боришни истамаймиз вассалом, — демоқдалар.

Англия ва Франциянинг денгиз ва ердаги базаларида жойлашган ҳамда Совет Иттифоқига, бошқа социалистик мамлакатларга мўлжал олдирилган 400 дан кўпроқ ракеталаридаги портловчи ядровий қалпоқларни кўрмасликка олишимизни истамоқдалар. Американиклар, улардан кейин эса НАТОдаги бошқа мамлакатларнинг вакиллари ҳам инглиз ва француз ракеталарини «тийиб туриш» кучлари деб атамоқдалар. Шундай деб фараз қилишга ҳам тайёрман. У ҳолда шундай савол туғилади: нима сабабдан Франция ва Англиянинг тийиб туришга бўлган ҳуқуқи эътироф этиладию, бизнинг тегишли тийиб туриш кучларимизни французлар ва инглизларда қанча бўлса худди шунча миқдорда эга бўлиш ҳуқуқидан маҳрум қилмоқдалар?

Франция билан Англиянинг ядро қуроллари қандайдир «мустақил статусга эга эканлиги сабабли ҳисобга олинмаслиги керак, деган гаплар ҳам рўкач қилинмоқда. Лекин бу мамлакатлар Шимолий Атлантика иттифоқининг аъзолари бўлмай қолишдими ахир? Улар ўзларининг ядровий воситалари Совет Иттифоқига қарши қаратилганлигини яшираяптиларми, ахир? Франция ҳукумати Американинг ядро ракеталарини Ғарбий Европада жойлаштириш режаларидан ўзини тийиб туриш бир ёқда турсин, балки аксинча бу режаларни зўр бериб қўллаб-қувватлаётганлиги шуни кўрсатмайдими ахир? Бунда «мустақил статус» тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас! Бир томондан НАТОнинг маълум қарори шу иттифоқнинг барча аъзоларидан Қўшма Штатлар учун ўзига хос мандат қилиб кўрсатилмоқда. иккинчи томондан эса НАТОнинг қурол яроғларини ҳисоблай бошлашганларида инглиз ва француз ракеталарининг бунга дахли бўлмай, гўё улар «мустақил» экан. Бунда сира мантиқ йўқ.

Вазиятга Совет Иттифоқи, унинг қонуний манфаатлари нуқтаи назаридан баҳо беришга уриниб кўринг: хўш, бизнинг мамлакатимизга мўлжал олдирилган ана шу инглиз ва француз ядро ракеталари қаршисида бизни нимага асосланиб, қандай ҳуқуқ билан қуролсиз қолдиришни истамоқдалар!

Биз бунга рози бўлаолмаслигимиз ва ҳеч қачон рози бўлмаслигимиз равшан. Америка, Англия, Франция ва бошқа мамлакатларнинг халқлари хавфсизлик учун қандай ҳуқуққа эга бўлса совет халқи ҳам худди шундай ҳуқуққа эгадир. Биз американликларнинг таклифларини қабул қилганимча тақдирда улар Европа зонасида ўзларининг аэродромлари ва авианосецларидаги авиациясини, яъни Совет Иттифоқи территориясига етиб кела оладиган ва ядро қуролини элтадиган олдинги базаларидаги воситаларини дахлсиз қолдиришларидан бизни кўз юмишга даъват этмоқдалар. Бундай воситалар эса оз эмас — ядровий портловчи зарядларни элтувчи юзлаб воситалар ва минглаб шундай зарядлар бор.

АҚШ маъмурияти ишни ўзаро мақбул аҳдлашувга эришиш сари юритишни истамаётганлиги бизни Ғарбда Европадагина эмас, шу билан бирга Шарқда Осиёда ҳам, бир томонлама тартибда қуролсизлантиришга уринаётганлиги, музокаралар олиб боришнинг ҳамма қабул қилган нормалари бузилаётганлигида ҳам кўриниб турибди.

Вашингтон ўз шартларини — ўртача олисликка учириладиган ракеталаримизни Совет Иттифоқининг Осиё қисмига жойлаштирмаслик шартини бизга мажбуран қабул қилдиришни истарди. Бунинг эса Женева музокараларига мутлақо алоқаси йўқ. Улар Осиёда, Тинч океан ва Ҳинд океанида, Узоқ Шарқда бизга қарши кўпдан кўп ядровий воситаларни тўплаб қўйганликлари тўғрисида американиклар лом-мим демаяптилар. Дарвоқе, АҚШ ўзининг ўртача олисликка учириладиган ракеталарини Аляскада ўрнатиш ниятида эканлиги тўғрисидаги хабарлар Америка ва Англия матбуотида ўқтин-ўқтин пайдо бўлиб қолмоқда. Шундай бўлган тақдирда бу нарсани биз пайқамай қолмас эдик. Мен ҳозир буни Америка томони афтидан, унинг ўзи рноя этиш ниятида бўлмаган нарсани Совет Иттифоқидан талаб қилаётганлиги тўғрисидаги хулосани тасдиқлаш учун эслатиб ўтмоқдаман.

Хўш, ўз хавфсизлиги тўғрисида ташвишланиш учун ким кўпроқ асосга эга, деган савол туғилади.

Маълумки, Совет Иттифоқи биринчи бўлиб ядро қуролини ишлатмаслик мажбуриятини қабул қилган бир пайтда НАТОнинг ядро қуролига эга бўлган мамлакатлари шундай мажбуриятни ўз зиммасига олишдан ҳануз қатъиян бош тортаётганликлари учун ҳам мазкур саволнинг ўртага қўйилиши айниқса ҳаққонийдир.

Савол. Ғарб билан Шарқ ҳарбий устунликка интиляпти, деб бир-бирига таъна қилмоқда. Американиклар ҳатто Женева музокараларида совет вакиллари СССРнинг Европа қитъасида ўртача олисликка учириладиган ракеталар бўйича устунлигини абадийлаштиришга интилмоқдалар, деб даъво қилмоқдалар. Тахминий мувозанат қандай бўлиши керак?

Жавоб. Бундай даъволар маълум. Американинг ҳарбий ва сиёсий арбоблари бу масалада айниқса зўр бермоқдалар. Дарвоқе, Ғарбдаги бошқа баъзи сиёсатчилар ҳам улардан унча орқада қолаётганлари йўқ. Бундай даъволарда зиғирча ҳам ҳақиқат йўқ. Фактларга асосланиш керак. Кейинги вақтларнинг ўзидагина Совет Иттифоқи музокараларни қотиб қолган жойидан силжитиш истагида бир қанча таклифларни Америка томонига ва НАТОдаги бошқа мамлакатларга ҳавола қилди. Ана шу таклифлар конструктив руҳда эканлиги яққол кўриниб турибди.

Европада ўртача олисликка учириладиган ядро қуролларини чеклаш юзасидан худди ўша Женева музокараларидаги таклифларимизни эслатиб ўтиш кифоя. Ҳозир Европада ҳар бир томоннинг ўртача олисликка учириладиган ядро қуролини элтувчи тахминан мингтадан воситаси бор. Бунга қўшимча равишда тактик аҳамиятдаги бир неча мингтадан ядровий зарядлар мавжуд. Бизнинг ниҳоятда олисни кўзловчи таклифимиз қабул қилинган тақдирда Европа қитъасида умуман Европадаги нишонларни яксон қилишга мўлжалланган ядро қуролининг ҳеч қандай турлари — ўртача олисликка учириладиган ядро қуроли ҳам, шунингдек тактик ядро қуроли ҳам қолмаган бўлур эди. Дарвоқе Ғарбдагилар ана шу таклифимиз тўғрисида уялиб, лом-мим демасликни афзал кўрмоқдалар. Шу таклиф амалга ошган тақдирда Европа, Европа хавфсизлиги ютадими ёки ютқизадими? Бунинг жавоби равшан ва биттадир.

Бу гап бизнинг бошқа таклифимизга ҳам тааллуқли. Шу таклиф рўёбга чиқарилганда туб қисқариш содир бўлур эди: ҳар бир томоннинг ўртача олисликка учириладиган қурол-яроғлари сони уч баравар қисқартирилган бўлур эди. Бошқача қилиб айтганда, бизлар Европани ана шу қуролдан батамом ҳоли қилиш йўлининг учдан икки қисмини босиб ўтган бўлур эдик.

Ниҳоят, Ғарб бизнинг ўтган йил декабрида таклиф қилган вариантимизга қўшилган тақдирда СССР билан НАТО мамлакатларида 162 тадан, яъни ҳозир НАТО томонида — Англия билан Францияда қанча ракета бўлса, худди шунча ракета қолган бўлур эди. Ҳар бир томоннинг ўртача олисликка учадиган 138 тадан самолёти ҳам қолган бўлур эди. Бу рақамлар ҳам мутлақ рақамлар эмаслигини таъкидлаб ўтмоқчиман. НАТО рози бўлган тақдирда уларни икки томонлама асосда қисқартириш мумкин бўлур эди.

Совет Иттифоқининг мана шу таклифлари ўз кучида қолади. Бу таклифлар чинакам тенгликни ва кучларнинг ҳақиқий мувозанатини батамом таъминлайди.

Хўш, буни СССРнинг ҳарбий устунликка интилиши, деб бўладими?

Ҳозирги вазиятнинг мураккаблиги ва хатарли эканлиги шундан иборатки, Ғарб тиқиштираётган қуролланиш пойгаси — музокаралардан ўзиб кетмоқда. Бунга йўл қўймаслик, музокаралар олиб боришнинг қулай шароитларини вужудга келтириш учун соғлом фикр томонларнинг ядро аслаҳахоналарини кўпайтирмай туриш зарурлигини кўрсатиб турибди. Ҳозирча бошқа қарорлар топилмаган экан шундай қилиш энг оқилона иш бўлур эди. Биз стратегик қурол-яроғлар каби ўртача олисликка учириладиган воситаларни ҳам кўпайтирмасликни таклиф қилдик. Бизнинг фикримизча, бу шу йўлда қўйилган биринчи қадам бўлур эди холос. Қисқартиришлар тўғрисида гап кетиши лозим бўлган бир пайтда кўпайтирмай туриш тўғрисидаги гапнинг нима ҳожати бор? — деб бизга эътироз билдирмоқдалар. Булар чиройли эшитилсада, аммо ҳамма бало шундаки, бу ҳақда сафсатабозлик қилиб турган айни бир пайтда қурол-яроғларни кўпайтирмоқдалар. Қарабсизки, кўпайтирмаслик ҳам, қисқартириш ҳам йўқ.

Қурол-яроғларни чеклаш ва қисқартиришга доир бошқа проблемаларга СССР билан АҚШнинг ёндашувларини таққослаб кўрганда тафовут жуда катта.

Мен биринчи бўлиб ядро қуролини ишлатмаслик тўғрисида ўз зиммамизга мажбурият олганлигимизни гапириб ўтдим. АҚШ ва НАТОнинг ядро қуролига эга бўлган бошқа аъзолари худди шундай баёнот берганларида бутун ер юзидаги одамлар енгил нафас олган бўлур эди. Нима учун шундай қилмаслик керак экан? Аммо бизнинг ташаббусимиз сукунат деворига бориб тегмоқда.

Яна бир мисол. Совет Иттифоқи бошқа социалистик мамлакатлар билан биргаликда Варшава Шартномаси мамлакатлари билан НАТО мамлакатлари ўртасида ҳарбий куч ишлатмаслик ва тинч муносабатларни қўллаб-қувватлаш тўғрисида шартнома тузиш ҳақида киритган ва яхши ниятлар тақозо этган ҳалол таклифига Ғарбнинг шу пайтгача эътибор қилмаётганлигини нима билан оқлаш мумкин? Бунга оқилона жавоб қидириб топиш қийин.

Ёки бўлмаса, келинг кўрайликчи, стратегик қурол-яроғлар тўғрисидаги музокараларда иккала томон ўзини қандай тутмоқда? Икки позицияни таққослаймиз. Биз ҳеч бир мустасносиз стратегик элтувчи воситалар умумий сонини анча, тўртдан бир баравардан кўпроқ қисқартиришни таклиф этмоқдамиз. Улардаги ядро зарядларининг сони ҳам баравар даражада қисқарган бўлур эди. Хўш, АҚШ нимани талаб қилмоқда? У қисқартиришлар тўғрисида фақат гап сотиб, аслида эса ишни ўз стратегик қурол-яроғларини анча, ҳақиқатдан ҳам «тубдан» кўпайтириш сари олиб бормоқда. Узоқ масофага учириладиган қанотли ракеталарнинг ўзидангина қўшимча равишда 12 мингтадан кўпроғини жойлаштириш мўлжалланмоқда. Вашингтондан олинган энг янги хабарларни ҳам айтиб ўтаман: яна бир план— яқин йиллар ичида янги типдаги қитъалараро баллистик ракеталардан анчасини қўшимча равишда жойлаштириш плани президент столига қўйилди.

Бу тўхтовсиз қуролланиш пойгасидир. Буни бошқача таърифлаб бўлмайди.

АҚШ химиявий қурол каби даҳшатли оммавий қирғин қуролини тўплаётганлиги ва уни ишлатишни планлаштираётгани ҳам сир эмас. Бу қурол ҳозирдаёқ Европага келтирилмоқда, АҚШда эса унинг янги, яна ҳам кўпроқ қирғин келтирадиган турлари зўр бериб ишлаб чиқилмоқда. Биз эса химиявий қуролни ишлаб чиқиш, ишлаб чиқариш ва унинг запасларини тўплашни тақиқлаб қўйишни, уни умуман йўқ қилиб ташлашни таклиф этмоқдамиз. Бунда ҳеч қандай савол йўқ ва бўлиши мумкин ҳам эмасдек кўринади. Аммо бу қуролни «фойдали» деб мақтаётган арбоблар АҚШда ҳам, Ғарбий Европада ҳам топилмоқда.

Қурол-яроғларни қисқартириш устидан контроллик проблемаси тўғрисида бирикки оғиз сўз айтиб ўтмоқчиман. Совет Иттифоқи гўё контролликка қарши ва шу боисдан у билан аҳдлашиш қийин, деган гаплар айтилмоқда. Немисларнинг образли ибораси билан айтганда бу — «эски шляпа», сийқаси чиққан гапдир. Биз учун контроллик бошқаларга қараганда кам эмас. балки кўпроқ даражада муҳимдир. Биз контроллик масалаларига умумий гап-сўзлар билан эмас, балки амалий тарзда ёндошмоқдамиз. Бизнинг бундай ёндошувимиз стратегик қуролларни чеклашга доир битимларда ўз ифодасини топди. Контроллик масалаларидаги сиёсатимиз ёппасига ва батамом қуролсизланишгача бориб етган то ялпи ва тўла контроллик ўрнатилишигача олисни кўзловчи сиёсатдир. Биз контроллик проблемасининг музокараларда ўтиб бўлмайдиган ғовга айлантирилишига қаршимиз.

Ҳақиқий манзара мана шундай. Мен баъзи фактларнигина келтирдим холос. Фактларни давом эттириш мумкин эди, аммо қуролсизланиш масалаларида Совет Иттифоқи қандай позицияда ва АҚШ қандай позицияда эканлиги айтиб ўтилган фактларнинг ўзиданоқ кўриниб турибди.

Ким ҳарбий устунликка эришишга, ким тенглик учун, ҳарбий қарама-қарши туриш даражасини пасайтириш учун интилаётганлигига энди ўзларингиз баҳо берингиз.

Савол. АҚШ президенти Рейган 1987 йилгача бўлган даврда қуролланиш ҳаражатларини 1600 миллиард доллардан иборат жуда катта миқдорга етказиш ниятидадир. У қитъалараро «МХ» ракеталарини, «Першинг-2» ракеталарини, қанотли ракеталарни ва ҳатто ракеталарга қарши космосда жойлаштирилган системани (бу система Қўшма Штатларни пухта ҳимоя қилиши керак) яратишни планлаштирмоқда. Сиз бунга нимани қарши қўйиш ниятидасиз?

Жавоб. Кейинги вақтларда Рейган маъмурияти аъзоларини милитаристик, агрессив муддаоларини фош қилганда улар ўзларини хафа қилиб қўйилган кишилардек кўрсатиши одатга айланиб қолди. Эҳтимол, сиёсатдан бехабар бўлган кишиларнинг биронтасида бу нарса таассурот қолдириши мумкиндир. Афтидан, бу шунинг учун мўлжалланган бўлса керак. Лекин бундай ҳолларда энг яхшиси фактларга мурожаат қилиш керак. Фактлар эса АҚШ барча йўналишларда мислсиз қуролланиш пойгасини авж олдириш йўлига ўтиб олиб, халқаро кескинликни ҳаддан ташқари кучайтириб юбораётганидан далолат бермоқда.

Мен ракетага қарши кенг кўламдаги ва юксак самарали мудофаа системасини ишлаб чиқиш тўғрисида Вашингтонда эълон қилинган планларни ҳам конкрет ра-

(Давоми 2-бетда).

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ ШАҲДАМ ОДИМИ

Саноат ходимлари маҳсулот реализация қилиш юзасидан биринчи квартал планини 102 процент қилиб адо этдилар, дейилади мамлакат саноатида 1983 йил биринчи кварталида Давлат планининг бажарилиш якунлари тўғрисида СССР Марказий статистика бошқармасининг ахборотида.

Саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши ўтган йилнинг даврига нисбатан 4,7 процент бўлди. Меҳнат унумдорлиги 3,9 процент ошди; саноат ишлаб чиқариши ўсишининг 85 процентига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилди. Маҳсулот таннархи ва маҳсулотга материал сарфи камайди, фойда ортди.

Маҳсулотнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш қуйидагича бўлди. 381 миллиард киловатт-соат электр энергия ҳосил қилинди; 153 миллион тонна нефть (газ конденсати ҳам қўшилади); 135 миллиард кубметр газ, 186 миллион тонна кўмир қазиб олинди, 37,9 миллион тонна пўлат; 26,4 миллион тонна қора металлар прокати (тайёри); 4,7 миллион тонна пўлат қувурлар; 60,2 милилон тонна темир руда: 7,4 миллион тонна минерал ўғит (тўйимли моддаларнинг 100 процентига айлантириб ҳисоблаганда); 144 минг тонна ўсимликларни ҳимоя қилиш химиявий воситалари (шартли бирликларда; 1,1 миллион тонна синтетик смола ва пластмасса; 327 минг тонна химиявий тола ва иплар; 15,8 миллион дона автопокришкалар; 538 миллион сўмлик металл қирқиш станоклари, шу жумладан, 140 миллион сўмлик рақамли программа асосида бошқариладиган станоклар; 167 миллион сўмлик темирчилик — пресс машиналари; 1,7 минг дона программа билан бошқариладиган автомат манипуляторлар (саноат роботлари); 1069 миллион сўмлик приборлар, автоматлаштириш воситалари ва уларнинг запас қисмлари; 743 миллион сўмлик ҳисоблаш техникаси воситалари ва уларнинг запас қисмлари ишлаб чиқарилди. 206 миллион сўмлик химиявий машина-ускуналар ва уларнинг запас қисмлари. 389 миллион сўмлик енгил ва озиқ-овқат саноати учун технология машина-ускуналари ва уларнинг запас қисмлари: 15,1 минг дона магистрал юк вагонлари; 328 минг дона енгил автомобиллар, 862 миллион сўмлик қишлоқ хўжалик машиналари; 600 миллион сўмлик чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш учун машиналар; 29,5 минг дона дон йиғиш комбайнлари, 2,6 минг дона пахта териш машиналари; 10,5 минг дона экскаваторлар; 1,4 миллион тонна қоғоз; 31,2 миллион тонна цемент ишлаб чиқарилди.

2,9 миллиард квадрат метр барча турдаги газлама; 6,1 миллиард сўмлик тикилган буюмлар, 415 миллион дона ички ва устки трикотаж; 193 миллион жуфт чарм пойабзал; 2,2 миллион тонна гўшт (давлат); ресурслари хом ашёсидан; 788 минг тонна колбаса маҳсулотлари; 1,4 миллиард сўмлик озиқ-овқат бўладиган балиқ маҳсулоти, шу жумладан балиқ консервалари; 212 минг тонна мол ёғи (давлат ресурслари хом ашёсидан); 6,5 миллион тонна сутга айлантириб ҳисоблаганда сут маҳсулоти (давлат ресурслари хом ашёсидан); 732 минг тонна ўсимлик мойи (давлат ресурслари хом ашёсидан); 1,1 миллион тонна кондитер маҳсулотлари; 2,9 миллиард шарт ли банка консервалар, 17,7 миллион дона соатлар; 220 миллион сўмлик чинни — фаянс ва майолика идишлар; 356 миллион сўмлик навли идишлар (шиша ва биллур); 2,3 миллион дона радиоприёмник қурилмалари; 2,1 миллион дона телевизор; 1,5 миллион дона холодильниклар ва музлаткичлар, 1 миллион дона кир ювиш машиналари; 285 минг дона мотоцикл ва мотороллерлар; 1,7 миллион сўмлик мебель ишлаб чиқарилди.

Нефть, газ, кўмир қазиб олиш, қора металлар прокати, пўлат қувурлар, автопокришкалар, темирчилик — пресс машиналари, приборлар, автоматлаштириш ва ҳисоблаш техникаси воситалари, тепловозлар, электровозлар, газета қоғози, йиғма темир-бетон, минерал ўғит, тракторлар ва қишлоқ хўжалиги учун бошқа машина-механизмлар ишлаб чиқариш плани бажарилди.

Металл маҳсулотнинг тежамли турларини, саноат роботларини, радиоэлектрон аппаратлар, рақамли программа билан бошқариладиган ва «ишлов берувчи марказ» типидаги металл қирқиш станоклар, техника-иқтисодий параметрлари анча юксак бўлган машина ва ускуналар ишлаб чиқариш илдам суръатлар билан кўпайиб бормоқда.

Халқ истеъмол қиладиган кўпчилик молларни, шу жумладан ип газлама ва зиғир толасидан тўқилган газлама, озиқ-овқат бўладиган балиқ маҳсулоти, мол ёғи ва ўсимлик мойи, қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти, чинни-фаянс ва навли идишлар, телевизорлар, радиоприёмник қурилмалари, кир ювиш машиналари, мебель ишлаб чиқариш соҳасидаги режалаштирилган ўсиш таъминланди.

Шу билан бирга, деб таъкидланади СССР Марказий статистика бошқармасининг ахборотида, қора металлургия, кўмир, нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати, энергетика, оғир ва транспорт машинасозлиги, ўрмон, целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик саноати министрликларининг ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари тузилган шартномаларга ва ижро этиш учун қабул қилинган нарядларга мувофиқ истеъмолчиларга маҳсулот етказиб беришни таъминлай олмадилар.

Синтетик смола ва пластмасса, химиявий тола ва ип, ўзгарувчан ток электр двигателлари, иморатбоп ёғоч, трикотаж буюмлар, чарм пойабзал ишлаб чиқариш плани бажарилмади. Айрим ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналар меҳнат унумдорлиги, таннарх, жамғармалар юзасидн белгиланган планларни, илмий-техникавий программалар топшириқларини бажара олмади.

Ишлаб турган корхоналарда цехларни техника жиҳатдан қайта қуроллантириш ва реконструкция қилиш, ресурсларни тежайдиган илғор технологик жараёнларни жорий қилиш давом эттирилди. Саноат маҳсулотининг 700 дан кўпроқ янги турлари ўзлаштирилди ва ишлаб чиқарила бошланди.

Саноат бирлашмалари ва корхоналарининг коллективлари ишлаб чиқаришни интенсивлаш, меҳнатни ташкил этишни яхшилаш ва интизомни мустаҳкамлаш, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва унинг сифатини ошириш соҳасидаги ишларни ўтказиб келмоқдалар.

(ТАСС).

ОЛТМИШ ЦЕНТНЕРЧИ

ОБЛАСТЬ МУКОФОТИ ЛАУРЕАТЛАРИ

ЭРГАШ аканинг бригадасида 1981 йили гектаридан олинган ҳосил 47 центнерга тўғри келди. Бироқ, бу колхознинг ўртача кўрсаткичидан камроқ эди. «Ҳосилдорлик бундан ҳам юқори бўларди-ю, аксига олиб сувдан бироз қийналиб қолдикда. Ҳеч қиси йўқ, келаси йили ўрнини қоплаймиз», деб ўзига-ўзи далда берди бригадир.

Чиндан ҳам авжи саратон кезларида 75 гектар ғўза ва 30 гектар майдондаги беданн қондириб суғориш учун ҳар эҳтимолга қарши қўшимча сув манбалари ҳақида ўйлаш керак. Эргаш ака мутахассислар, раҳбарлар билан шу ҳақда маслаҳатлашди. Орадан кўп ўтмай колхоз раиси Маҳкам Пўлатовнинг ёрдами билан «Қорасув» каналига мотор ўрнатилди.

Бригада деҳқонлари эрта баҳорданоқ ишни тадбиркорлик, пухта тайёргарлик билан бошладилар. Чигитни тупроқ намига тўла ундириб олиш учун шудгор етилган заҳоти борона солинди. Чигит икки кунда юксак сифатли қилиб экиб олинди.

— Экишдан олдин, — дейди Эргаш Бозоров, — 7—8 сантиметр чуқурликда гектарига 70 килограммдан аммофос ва 50 килограммдан калий солдик. Бу минерал ўғитлар эндигина илдиз чиқарган ниҳолларга озиқ бўлди ва уларнинг авж олишини тезлаштирди.

Ниҳолларга ишлов беришда илғорлар тажрибаси ва маслаҳатлари асосида, юксак агротехника қоидаларига амал қилинди.

Пахта етиштириш — бу ўзига хос бир санъат. Сув қўйиб, қатор ораларига ишлов бераверган билан ҳосилдорликни кўтариб бўлмайди. Буни яхши билган Эргаш ака етакчилигидаги бригада меҳнаткашлари ҳар бир тадбирни амалга оширишда ғўзаларнинг талабига, тупроқнинг шарт-шароитига қараб иш тутишди.

— Кўпчилик биринчи сувни беришда шошиб қолади, — дейди Эргаш ака.— Натижада ниҳоллар бўйига ўсиб, шохлаб кетади ва кам ҳосил бўлиб қолади. Биз доимо ҳар бир сувдан кейин экин қатор ораларига икки мартадан ишлов берамиз. Сабаби ғўза иссиқсуяр ўсимлик. Кун қанча иссиқ бўлиб, ернинг нами нормада бўлса, минерал, айниқса, маҳаллий ўғитлар ўз вақтида солиниб, ишлов кўнгилдагидек амалга оширилса, албатта, мўл ҳосил олинади. СССР ташкил этилганлигининг шонли 60 йиллик юбилейи нишонланган 1982 йилда олиб борган ишларимиз буни яна бир бор исботлади.

Ҳақиқатан ҳам ўтган йили Эргаш ака Бозоров бригадаси учун жуда катта ютуқларга бой бўлди. Баҳор ва ёз бўйи қилинган меҳнат олтин кузда ўз самарасини кўрсатди. Ўн кунда йиллик пахта тайёрлаш плани, ўн беш кунда юксак социалистик мажбурият шараф билан бажарилди.

Мавсум охирига бориб, ҳар гектар пахта майдонидан олинган ҳосил 59,2 центнерни ташкил этди. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, давлатга топширилган «оқ олтин»нинг ҳаммаси ҳашарчиларсиз бригада аъзоларининг ўз кучи билан йиғиштириб олинди.

Коллективнинг Ражаб Бесбоев ва Абдували Яхонов сингари механизаторлари мавсумда «пўлат этак»лардан 140—150 тоннадан пахта тўкиб, бу ғалабага муносиб ҳисса қўшдилар.

Эргаш ака изланишдан чарчамайдиган деҳқон. У бригадир бўлгандан буён ҳосилдорлик тинимсиз ортиб бормоқда. Масалан бундан ўн беш йил илгари ҳар гектар ердан 20 центнердан «оқ олтин» олинган бўлса, бир йилда ҳосилдорлик 4 центнерга ошди. Орадан икки йил ўтгач, у 30 центнерга етди. Пахта майдонларида тўлиқ кўчат бўлишига эришиш, алмашлаб экишга алоҳида аҳамият бериш туфайли 1976 йилда биринчи марта ҳар гектар ердан олинган ҳосил 47,8 центнерга етди. Бу ўзига хос рекорд натижа эди. Ўша йили бригада дарғаси Октябрь Революцияси ордени билан мукофотланди. Кейинги йилги муваффақиятлар учун Э. Бозоров Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг олтин медалини олишга сазовор бўлди.

Ўтган 1982 йил натижалари уста пахтакор бошчилик қилаётган деҳқонлар ҳаётида яна бир ўчмас из қолдирди. Бригада бошлиғи фидокорона меҳнатлари ва «оқ олтин»дан юксак, сифатли хирмон кўтаришдаги катта хизматлари эвазига областнинг «оқ олтин» мукофоти билан тақдирланди.

— Бу ёлғиз менга эмас, бутун коллективимиз ишига берилган юксак баҳодир, — дейди Эргаш ака. — Бригадамизнинг ютуғига муносиб ҳисса қўшган Қўчқор Боймирзаев, Қобил Яхшибоев, Ниёз Муҳаммедов каби сувчилари, Қумри Ксенбоева, Гулимқиз Қаршибоева, Нургул Боймишева сингари аъзолари тўккан тернинг маҳсули бу.

Эргаш Бозоров кўпгина ёшларнинг мураббийси ҳамдир. Бугунги кунда унинг қўлида пахтачилик сир-асрорларини ўрганган қатор шогирдлар Ватанга янада мўл пахта етказиб бериш йўлида меҳнат қилишяпти. Унинг икки ўғли Омон ва Ҳакимлар ҳам оталари билан ёнма-ён замин билан тиллашишяпти. Ҳадемай уларнинг сафига шу оиланинг яна икки фарзанди қўшилади. Айни кунда заршунослар чигитни ернинг ўз намига ундириб олиш, тўлиқ гектарлар ҳосил қилиш учун барча тадбирларни амалга оширмоқдалар.

...Қишлоқда тонг отди. Эргаш ака қадрдон даласини айланиб, у билан сирлашиб юрибди. Унинг дилидаги саволларига она замини ҳам ўзи мисоли дадил жавоб беряпти. «Бу йил, албатта, 60 центнерга етказамиз!». Жавобдан қониқиш ҳосил қилган Эргаш Бозоров кўтаринки кайфият, дадил одимлар билан дала шийпонига, қадрдонлари олдига йўл олди.

Ҳ. ПАРДАЕВ,
Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхози.

Ю. В. АНДРОПОВнинг «Шпигель» (ГФР) журналига жавоблари

(боши 1-бетда).

вишда назарда тутмоқдаман. Бу режаларнинг авантюризми ва хавф-хатари шундан иборатки, бунда жазосиз қолишга, жавоб зарбасидан ўзини бехатар қилиб қўйишни ўйлаб, биринчи ядро зарбасини беришга умид боғланмоқда. Кейин эса учириш тугмачасига қўл узатиш ҳам ҳеч гап бўлмай қолади. Америка янги ҳарбий концепциясининг асосий хавф-хатари мана шундадир. Бу концепция дунёни ядро ҳалокатига яқинлаштиришга қодир холос. Шундай бўлиб чиқаяптики, мудофаа тўғрисида гапирадилару аслида стратегик қуролларни чеклаш бутун жараёнини барбод этмоқчи бўладилар.

Дарҳақиқат дунёнинг мўътабар олимлари ҳам шундай демоқдалар. Биз АҚШ ҳукуматига Совет ва Америка олимлари, шу соҳадаги мутахассислари учрашиб ракетага қарши кенг кўламли мудофаа системасини вужудга келтиришнинг эҳтимол тутилган оқибатларини муҳокама қилсинлар деб таклиф этамиз. Илм-фан ўзининг мўътабар сўзини айтсин.

Уруш олиб боришнинг космик воситаларини ишлаб чиқиш Америка ҳарбий тайёргарликларининг таркибий қисми эканлиги тобора равшан бўлиб қолмоқда. Қурол билан космосга чиқиб олиб, ўша ердан туриб инсониятга таҳдид қилмоқчи бўладилар. Бунга йўл қўйиб бўлмайди. Космос тинч бўлиб қолиши керак. Биз ҳар қандай қуролни космосда жойлаштирмаслик тўғрисида халқаро шартнома тузишни таклиф этдик. Биз ҳатто бундан ҳам олға бориш кераклигига: умуман космик фазода ҳам шунингдек космосда туриб ерга нисбатан ҳам куч ишлатишни тақиқлаш тўғрисида аҳдлашиб олиш кераклигига аминмиз.

Қуролланиш пойгаси йўқ жойда бу пойгани бошламаслик, ҳозир қуролланиш пойгаси мавжуд жойларда эса уни тўхтатиш керак. Позициямизнинг моҳияти мана шундадир. Музокараларда биз мана шунга амал қилмоқдамиз.

Совет Иттифоқи Америка томони билан умумий тил топиш йўлини бундан буён ҳам изчиллик билан қидираверади ва шундай йўлни топишга интилаверади. Бизнинг илгари киритган таклифларимиз ўз кучида қолмоқда. Америка маъмурияти бирон бир проблема юзасидан уни баббаравар хавфсизлик руҳида ҳал этишга қаратиладиган таклифларни киритган тақдирда биз бу таклифларни албатта ижобий тарзда кўриб чиқамиз.

Савол. Федерал Канцлер Гельмут Коль яқинда Москвага визит билан келмоқчи. Сиз СССР билан ГФР ўртасидаги муносабатларнинг истиқболига қандай баҳо берасиз ва Коль ҳукмати НАТОнинг тўлиқ қуролланиш деб аталган режасини амалга оширган тақдирда ҳамкорлик қилиш имкониятлари мавжуд деб ҳисоблайсизми?

Жавоб. СССР билан Федератив Республика ўртасидаги тинч, амалий хамкорлик — Европада ва умуман халқаро ҳаётда барқарорликнинг муҳим омилидир. Буни сақлаб қолиш ГФРнинг ҳам, Совет Иттифоқининг ҳам манфаатларига мос бўлиб тушади, деб ўйлайман. Бунинг учун негиз, яхши негиз мавжуд. Бу негиз — Москва шартномаси ва мамлакатларимиз 70-йилларда тузган бошқа бир қанча битимлардир. Бу негиз — турли соҳаларда амалий ҳамкорликнинг биргаликда тўпланган тажрибасидир.

Совет Иттифоқида канцлер Г. Колнинг визити кутилмоқда, визит тўғрисида принципиал келишувга эришилди. Биз визит чоғида мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларда мавжуд бўлган ижобий натижаларни мустаҳкамлашга ва келгусидаги истиқболларни белгилаб олишга муваффақ бўламиз, деб умид қиламиз.

Шу билан бирга биз муносабатларимизнинг истиқболларига баҳо бериб, Американинг янги ядро ракеталарини ГФРда жойлаштириш режаларини эътибордан четда қолдира олмаслигимиз табиий.

Ўзингиз баҳо берингиз, башарти ГФР территорияси СССРга ва унинг иттифоқчиларига ядро зарбаси бериш учун бир майдонга айлантириб қўйилган тақдирда шу муносабатларга қанчалик зарар етказилган бўлур эди. Шундай бўлиб қолса борми, бу нарса ГФРнинг ўзи учун жуда оғир оқибатлар келтириб чиқарган бўлур эди.

Аммо такрор айтаманки, Совет Иттифоқи — ишнинг бундай боришига қатъиян қаршидир. Биз ҳозирги аҳволдан қутилишнинг бошқа бир чорасини таклиф этамиз. бу чора ГФРнинг ҳам, Совет Иттифоқининг ҳам хавфсизлигини мустаҳкамлаб Европа тинчлигини ва ялпи тинчликни мустаҳкамлаш манфаатлари йўлида мамлакатларимизнинг муваффақиятли ҳамкорлик қилишига имкон берган бўлур эди.

* * *

Р. Аугштайн. Совет Иттифоқининг олий раҳбари билан учрашиш ва суҳбатлашиш имконияти берилганидан мен жуда хурсандман. Биз баъзи саволларни бердик ва уларга ёзма равишда жавоб олдик. Шуни айтишим керакки, учрашувимиздан олдин Сизнинг жавобларингиз тексти билан танишиб чиқдим. Билмадим, Сиз уни ҳозир менга расмий равишда топширасизми ёки уни топширилган деб ҳисоблаш мумкинмикин.

Ю. В. Андропов. Сизга ушбу текстни топширишга тайёрман. Бу энг оқилона ва қулай усул деб ўйлайман. Бу сизга маъқул бўладими?

Р. Аугштайн. Ҳа, албатта. Сизга миннатдорчилик билдираман. Бироқ, ҳар қандай текст ҳам батафсил бўла олмаслиги учун шу ерда Сизга қўшимча равишда баъзи саволлар беришга рухсат этишингизни сўрайман.

Ю. В. Андропов. Марҳамат.

Р. Аугштайн. Ғарбда Қўшма Штатлар ҳозир қилаётган ва планлаштираётган даражада қуролланмаган маълум бир давр ичида, Совет Иттифоқи ўз қурол-аслаҳаларини актив кўпайтирган, деган гапларни тез-тез эшитиш мумкин. Ана шу гапларга қараганда бунинг натижасида 70-йиллар давомида совет қуроллари кўпайган, Америка қуроллари эса ҳатто камайиб кетган.

Ю. В. Андропов. Бу гаплар янги эмас, уларни американликлар зўр бериб тарқатишяпти. Лекин бунга уларнинг НАТОдаги иттифоқчилари ҳам ёрдам беришяпти. Мен бу саволга жавоб бериш учун махсус тайёргарлик кўрган эмасман. Лекин сиз келтирган гаплар ҳақиқатга тўғри келмаслигини исботлаш осон. Бошидан бошлайдиган бўлсак, атом қуролини кашф этган ва у билан биринчи бўлиб қуролланган Совет Иттифоқи эмаслигини эслатиб ўтишга рухсат бергайсиз. Узоқ бир давр бўлганки, бу даврда бизда бундай қурол умуман йўқ эди, американликларда эса бор эди ва улар бу қурол билан бизга, ҳатто бутун дунёга дағдаға қилишган. Уларни қувиб етиб олишимизга тўғри келди. Орадан бир неча йил ўтди, Совет Иттифоқида ҳам атом қуроли пайдо бўлди. Биз шундай қилишга мажбур бўлдик. Гап ана шундай эди.

Р. Аугштайн. Лекин шундай ҳам бўлган эдики, 1977 йилда Совет Иттифоқи олий раҳбарлиги ҳар икки томоннинг қурол — аслаҳаларида тахминий тенглик мавжудлигини тан олган эди-ку?

Ю. В. Андропов. Худди шундай лекин саволингизга жавоб бериб бўлганим йўқ. Агар шундан сўнг воқеаларнинг ривожланишини бир қанча босқичлар бўйича кузатадиган бўлсак, воқеа бундай бўлган эди. Қўшма Штатлар ўз ядро қуролини интенсив такомиллаштира бошлади. Моноблокли зарядлардан улар кассетали боеголовкаларга ўтишди. Шундан сўнг биз ҳам шундай қилишга мажбур бўлдик. Сўнгра американликлар ҳар бири мўлжалга ўзи бориб тегадиган ажралиб кетувчи зарядли қисмларни қурол-аслаҳага киритишди. Бунга жавобан биз ҳам шундай қилдик. Кейин АҚШ РГЧлик рекеталарини сув ости кемаларига ўрната бошладилар, у вақтда бизда бунақаси йўқ эди. Бунга жавобан худди шундай иш қилишимизга тўғри келди.

Кучларнинг тахминий тенглиги мавжуд, биз ҳозир ҳам шундай деб ҳисоблаймиз, тахминий тенглик мавжуд.

Шундай қилиб иш ҳамиша шу тарзда бордики, қурол-яроғларни кўпайтиришда биз фақат американликларга эргашдик, холос. Аксинча бўлган эмас. Бунинг устига қурол-яроғларни кўпайтиришда АҚШга етиб олишга ҳаракат қилар эканмиз, бу пойгани тўхтатишни ҳам таклиф қилдик, ҳар икки томон қурол-аслаҳалари даражасини ўзгартирмай сақлаб қолиб, уларни қисқартиришга ўтишни таклиф қилдик. Афсуски, биз бу таклифларга Америка томонининг розилигини ололмадик.

Ҳозирги вақтда ишнинг аҳволи тўғрисида гапирадиган бўлсак, уни баҳолашга турлича ёндошиш, турли методлардан ва ёндошувлардан фойдаланиш мумкин. Масалан, Қўшма Штатлар ядро қуролларини сув ости кемаларига жойлаштирса, улар хавфсизроқ бўлади деб ҳисоблади. Ва худди шундай қилди. АҚШ денгиз давлати бўлганлиги сабабли бу тушунарлидир. Биз эса континенталь давлатимиз ва ядро қуролимизнинг катта қисми қуруқликда жойлаштирилган. Ҳозир эса американликлар, келинглар, қуруқликда жойлаштирилган ядро қуролларини қисқатирамиз, денгизда жойлаштирилган ракеталарни эса бир четга қўйиб турайлик, деб таклиф қилмоқда. Табиийки, бундай ёндошув бизга мақбул эмас. Биз ҳар икки томонда мавжуд бўлган ядро қуролларининг ҳамма турларини ҳисобга оламиз ва у томонда ҳам, бу томонда ҳам пировард натижада уларни тўла тугатишга қадар тенг даражада қисқартириб боришни таклиф қилмоқдамиз.

Ҳар икки томоннинг кучлари нисбатан тўғрисида батафсил маълумотларга келганда шуни айтиш керакки, бу мавзуда яқинда бизнинг мудофаа министримиз Д. Ф. Устинов кўпчилик олдида нутқ сўзлади, у батафсил маълумотлар ва рақамларни келтирди. Сиз бу рақамларни ўзингиз ўқиб олишингиз мумкин. Ўшанда ҳозир мен айтган гапларнинг ҳаққонийлигига ишонч ҳосил қиласиз.

Р. Аугштайн. Ғарбий Европада кўп одамлар советларнинг СС—20 ракеталари алоҳида хавф бўлиб турганлигини сезмоқдалар, бу ракеталар янги ва ғоят самарали қурол туридир.

Ю. В. Андропов. Очиғини айтганда бу мавзу сиздан олинган саволларга менинг жавобларим текстида баён этилган. Лекин қўшимча қилиб шуларни айтишим мумкин. Европа халқлари безовталанаётганликларини ва ҳатто ташвишланаётганликларини мен тушунаман. Биз ана шу безовталаниш сабабларини бартараф қилиш тарафдоримиз. Биз турли вариантларни таклиф қилдик. Европадан умуман ҳамма ядро қуролларни — ўрта радиусда учадиган қуролларни ҳам, тактик қуролларни ҳам олиб чиқиб кетишни таклиф қилдик. АҚШ бизнинг бу таклифимизга ҳатто жавоб ҳам қилмади. У қайсарлик билан бу ерда тўхталиб ўтишга ҳам арзимайдиган «нуль варианти» аталмиш вариантни тиқиштиришни давом эттираверди. Биз бу вариантнинг ҳақиқий моҳиятини кўп марта кўрсатиб бердик. Шундай қилиб, мавжуд аҳволдан ташвишланиш жиҳатидан сиз билан бизни ўртамизда тафовут йўқ. Қўшма Штатлар эса ўз ядро ракеталарини Ғарбий Европа территориясига жойлаштириб, сиз, ғарбий немисларни ҳам, белгияликларни ҳам, голландияликларни ҳам ўз гаровига айлантиришни истайди. Биз бунга қаршимиз. Биз бу аҳволдан чиқишнинг ёки ўзаро хавфни бутунлай тугатишга имкон берадиган, ёки мавжуд кескинликни анча бўшаштирадиган турли йўлларни таклиф қилдик.

Р. Аугштайн. Совет Иттифоқи, агар Женева музокаралари ижобий натижа бермаса ва Америка ракеталари барибир Европада жойлаштириладиган бўлса, у ҳолда СССР ўз ракеталарини АҚШ территориясидан тахминан шунча масофага жойлаштиради, деб айтди. Мен сиздан шуни сўрамоқчи эдим, жаноб бош секретарь, ҳақиқатан ҳам сиз шундай қилмоқчимисиз, агар шундай қилмоқчи бўлсангиз, ракеталарингиз жаҳоннинг қайси районларига жойлаштирилиши мумкин.

Ю. В. Андропов. Маълум сабабларга кўра буни мен сизга сир тутинг ҳам деб айтиб бермайман. Лекин ишнинг моҳияти тўғрисида гапириладиган бўлса мен шуни тасдиқлашни истардим: американликларнинг ҳаракатларига бевосита АҚШ территориясига нисбатан ҳам, шунингдек, Европага нисбатан ҳам қандай жавоб беришни биламиз. Ядро қуроли бўйича музокаралар агар омадинг келмаса, кейинроқ омад келишига умид қиладиган карта ўйини эмас. Бу музокаралар том маънода ҳам Совет Иттифоқи, ҳам АҚШ, ҳам Варшава Шартномаси мамлакатлари, ҳам НАТО мамлакатлари халқларининг ҳаёт-мамоти масалаларига тааллуқлидир. Биз ҳозирги вақтда бизга қаратиб қўйилган француз ва инглиз ракеталарига қўшимча равишда чегараларимизга яқин жойга келажакда яна 500 тадан кўпроқ ядро ракетаси жойлаштирилишига бепарво қараб тура олмаймиз. Бизнинг жавоб чораларимиз ҳар қандай нуқтаи назардан, жумладан, энг юксак маънавий стандартлар нуқтаи назаридан ҳам ўринли бўлади.

Р. Аугштайн. Бу ерда Сиз француз ракеталарини эслатдингиз. Бу менга бошқа масалани эслатиб ўтишга мажбур қилади. Совет Иттифоқининг Франция билан муносабатлари жуда яхши эди. Шундай бўлдики, худди коммунистлар иштирок этаётган социалистлар ҳукумати совет дипломатлари ва бошқа ходимларидан эллик кишининг Франциядан чиқиб кетишларини талаб қилди. Бу воқеага Сиз қандай баҳо берасиз?

Ю. В. Андропов. Бу хусусда мен нима дея олардим? Энг аввало совет кишиларига қарши ана шу қўпол иғвогарлик учун айб француз социалистлари ва айниқса коммунистлари зиммасига тушмаслигини истардим. Бу воқеа замирида Франциянинг Совет Иттифоқи билан яхши муносабатда бўлишини хоҳламайдиган кишилар турганлиги бизга яхши маълум. Ва эҳтимол, бу кучлар фақат Франциянинг ўзидагина эмас, ундан ташқарида ҳам мавжуддир. Бу воқеа Франциянинг миллий манфаатларига мос бўлмаса керак. Бу ўзбошимчаликдан бошқа нарса эмас. Унинг ҳеч қандай қонуний асослари йўқ. Совет кишилари рухсат этилмаган фаолият билан шуғулланган деган ҳар қандай гаплар уйдирмадир.

Мен шундай фактни ҳам таъкидлаб ўтмоқчиман. Франциядан чиқиб кетиш таклиф қилинган совет кишилари орасида ярим йилдан буён Францияда ишламаётган ва Совет Иттифоқида турган ходимлар ҳам бор. Бошқалар эса Францияда икки ҳафта ишлашга ҳам улгурмаган. Ахир бу бемаънилик эмасми?

Бизга фақат бир нарсани, совет ходимлари ахборот тўплаш билан шуғулланганлар, дейишяпти. Лекин, менинг тушунишимча, ўзи турган мамлакат тўғрисида ахборот тўплаш ва уни ўз ҳукуматига юбориб туриш ҳар қандай мамлакатнинг дипломатик ва бошқа хизматлари вазифасига киради. Ахир бу рухсат этилмаган фаолиятми? Бу халқаро дипломатик конвенцияда ёзиб қўйилган.

Француз маъмурларининг бу ҳаракати Совет-Франция муносабатларини ёмонлаштиришга атайлаб йўналтирилган бўлиб, буни бошқача изоҳлаш мумкин эмас.

Франциядаги баъзи матбуот органларида бизнинг Москвадаги француз ходимларига нисбатан жавоб чоралари кўрмаганлигимизни Совет Иттифоқи ўз «айбини» тан олганини билдиради, деб даъво қилинмоқда. Бу беҳуда гапдир. Бизнинг ҳаракатларимизни ким ана шундай талқин этар экан, у совет ташқи сиёсатини тушуниб етмаганлигини кўрсатади. СССРда ишлаётган французларга нисбатан жавоб чораларини қўллаш, ҳаммадан ҳам осон иш. Биз вазминлик қилиб, Совет — Франция муносабатларининг кенг манфаатларига риоя қиляпмиз, узоқ вақт давомида қарор топган ва биз қадрлайдиган Совет — Франция муносабатлари кенг манфаатларига, Европада кескинликни юмшатишни сақлаб қолиш манфаатларига риоя қиляпмиз.

Лекин бу, бирор-бир жойда бизнинг чет эллардаги ваколатхоналаримизда ишлаётган совет дипломатлари ва бошқа ходимларига нисбатан қилинадиган ўзбошимчаликка бефарқ қараймиз, деган гап эмас.

Р. Аугштайн. Ҳа, бу ўринда Сизлар инжилдаги бир юзингга урса, иккинчи юзингни тутиб бер, деган тавсияга мувофиқ ҳаракат қилибсизлар деса бўлади.

Ю. В. Андропов. Ундай эмас. Биз инжилдаги шахсларга ўхшамаймиз. Биз оқилона сиёсий ҳисоб-китобга, Совет — Франция муносабатларини ёмонлаштиришга йўл қўймасликка интилишга амал қилдик ва биз ана шу масалада маҳаллий тор можародан кўра кенгроқ назар ташладик.

Р. Аугштайн. Инжилдаги сюжетлар тилга олинган экан, мен қуйидагиларни айтмоқчиман. Президент Рейган диндорлар олдида сўзга чиқиб, Совет Иттифоқини «ёмонликнинг манбаи» деб атади. Сиз бу баёнотга жавобан ўз фикрингизни айтдингиз. Лекин мен шуни сўрамоқчиман: ана шундай вазиятда умуман оқилона ва муваффақиятли музокаралар бўлиши мумкинми?

Ю. В. Андропов. Биз ваъзхонликка эътибор бермайдиган реалистлармиз. Агар Рейган ўзи қўйган айблардан ташқари қурол-яроғларни қисқартириш масалалари бўйича бизнинг ҳеч бўлмаса битта конкрет таклифимизни қабул қилса, ёки унинг ўзи биронта мулоҳазали, мақбул таклиф киритса биз унинг, юмшоқроқ қилиб айтганда, қуруқдан-қуруқ баёнотини ҳам кечирган бўлур эдик. Чамаси французлар ҳар ким ўзи билган тилда гаплашади, деб таъкидлаганларида ҳақ бўлсалар керак.

Р. Аугштайн. Ҳатто Шарққа нисбатан айб Ғарбда ва Ғарбга нисбатан айб Шарқда бўлиб кўринган тақдирда ҳам, камдан-кам ҳолларда фақат бир томон ёмон ва айбдор бўлади. Шу муносабат билан мен қуйидагини сўрамоқчиман: Афғонистон масаласи халқаро муҳитни бузаётганлигини Совет Иттифоқи англаб етадими — бундай аҳволни бартараф этиш режалари борми?

Ю. В. Андропов. Саволингизнинг биринчи қисмига жавоб қилиб шуни айтмаманки, албатта англаб етамиз. Афғон проблемасини сиёсий ҳал қилиш планларимиз сир эмас. Биз уларни кўп марталаб ҳаммага баён қилиб бердик. Бу ҳақда Леонид Ильич Брежнев ҳам гапирган эди. Афғонистон ишларига ташқаридан аралашиш тўхтатилиши биланоқ ва бу аралашишнинг қайтадан бошланмаслиги гарантияланиши биланоқ биз қўшинларимизни олиб чиқиб кетамиз деб ҳисоблаймиз. Бизнинг қўшинларимиз ана шу мамлакатда ўша вақтда ҳокимият устида турган қонуний афғон ҳукумати илтимоси билан турибди ва улар Б. Кармал бошчилигидаги қонуний ҳукумат илтимосига биноан турибди. Биз ўзимиз учун у ердан бирон наф излаётганимиз йўқ. Қўшни дўстона мамлакатнинг ёрдам тўғрисидаги илтимосига жавоб қилдик. Лекин, бизнинг бевосита жанубий чегарамизда нималар бўлаётганлиги биз учун бефарқ ҳам эмас. Вашингтоннинг ўзи ҳам Никарагуада қандай ҳукумат бўлиши зарурлиги ҳақида бу АҚШнинг ҳаётий манфаатларига дахлдор деб фикр юритишга ўзини ҳақли деб ҳисоблаяпти. Лекин Никарагуа АҚШдан минг километрдан ҳам зиёд узоқда жойлашган. Бизнинг эса Афғонистон билан узоқ масофага чўзилган чегарамиз бор. Хуллас, биз дўстларимизга ёрдам кўрсатиб шу билан бир вақтнинг ўзида ўз хавфсизлигимиз манфаатларини таъминлаш тўғрисида ҳам ўйлаяпмиз.

Ҳозир, Афғонистон билан боғлиқ проблемаларни бартараф этиш тўғрисида сиёсий музокаралар олиб борилмоқда. Тўғри, бу музокаралар жуда қийин ўтаяпти. Айтиш мумкинки, покистонликларни уларнинг океан ортидаги дўстлари ушлаб туришибди. Шунга қарамай биз БМТ бош секретари вакили ёрдамида олиб борилаётган бу музокаралар олдида қандайдир истиқбол бор деб ҳисоблаймиз.

Р. Аугштайн. Яна ўртача олисликка учириладиган ракеталар масаласига қайтмоқчиман. Ҳарна бўлсада американликлар бундай ракеталарни ГФРга жойлаштирсалар Сиз Европадаги ядро қуроли тўғрисида АҚШ билан музокарани давом эттирасизми?

Ю. В. Андропов. Воқеаларнинг бундай бориши фақат Европадагина эмас, балки бутун дунё миқёсида вазиятни ёмонлашув томон кескин ўзгартириб юборган бўлур эди, деб совет томони бир неча бор таъкидлади. Шунга мувофиқ бизга зарур қарорлар қабул қилишга тўғри келур эди.

Р. Аугштайн. ГФРда жуда кўп одамларни ташвишга солаётган яна бир масала бор: маълумки, баъзи социалистик мамлакатларнинг ташқи қарзи ҳозир жуда хавфли даражада кўпайиб кетди. Тангликнинг чуқурлашувига йўл қўймаслик учун бу ўринда қандай йўл тутиш мумкин. Ахир биз Европада ҳаммамиз бир-биримизга боғлиқмизку.

Ю. В. Андропов. Гап суверен давлатлар тўғрисида бораётганлиги учун мен фақат шуни айта оламанки, вужудга келган проблемалардан қутилишнинг йўлини излаш — бу ҳар бир мамлакатнинг суверен ишидир. Агар гап ГФР ўз томонидан нималар қилиши мумкинлиги тўғрисида борадиган бўлса мен фақат бир нарсани — «санкциялар» билан шуғулланмай савдо-сотиқ қилинг, иқтисодий муносабатларни ривожлантираверинг, деб маслаҳат қилишим мумкин.

ҚОН — ҲАЁТ МАНБАИ

БУГУН ТОШКЕНТДА ЎЗБЕКИСТОН ГЕМАТОЛОГ ВА ТРАНСФУЗИОЛОГЛАРИНИНГ II СЪЕЗДИ ОЧИЛАДИ

Кейинги йиллар ичида республикамизда инсон саломатлигини тиклашда қон билан боғлиқ кўпгина муаммолар ҳал этилди. Янги-янги қон қуйиш станциялари ишга тушди, донорлар сафи кенгайди. Қоннинг таркибини ўрганиш бўйича олиб борилаётган изланишлар ҳам катта самаралар беряпти.

Съезддан-съездгача ўтган давр мобайнида республикамизда гематология соҳаси учун малакали кадрлар тайёрлаш ишлари анча яхшиланди. Бу проблемаларни ҳал этишда Ўзбекистон гематология ва қон қуйиш илмий-тадқиқот институти олимларининг ҳиссаси катта бўляпти.

Қуйидаги мақолада ана шу институт илмий лабораторияларида олиб борилаётган ишлар ҳақида ҳикоя қилинади.

Қон — бебаҳо. У инсон танасида энг муҳим вазифани бажариши, кишига ҳаёт бағишлашидан ташқари, бошқа организмни ҳам дарддан халос этиш, бемор умрига умр қўшиш хусусиятига эга. Бутун мамлакатимиздаги каби, бизнинг республикамиз, пойтахт областимизда ҳам донорларга бўлган ҳурмат-эътиборнинг ортиб бораётганлиги, улар сафининг йил сайин кенгаяётганлиги ҳам шундан. Маълумки, қон хилма-хил элементлардан иборат бўлади. Унинг таркибида қизил қон, оқ қон таначалари, шунингдек қон пластинкалари мавжуд. Илмий тадқиқотлар ҳамда тажрибалар ана шу компонентлардан алоҳида-алоҳида фойдаланилгандагина организм учун катта наф етаётганлигини кўрсатмоқда. Масалан, камқонлик, буйрак, жигар ва бошқа хасталикларни даволашда «ювилган» эритроцитлар компоненти кенг қўлланилмоқда. Кейинги ўн йил мобайнида муолажанинг бу усули ўзини тамомила оқлади. Шунинг учун ҳам институтимизнинг қон компонентлари лабораторияси клиника ва касалхоналарнинг талабига биноан «ювилган» эритроцитлар тайёрлай бошлади.

Қоннинг суюқ қисми (плазма) кўплаб шифобахш дорилар бирикмасидан иборат. Ундан 20 дан ортиқ ҳар хил дори-дармонлар, яъни альбумин, протеин, фибриноген, гаммоглобулин ва бошқа дори-дармонлар олинади. Бу препаратлар бемор қонида оқсил моддаларнинг камайиб кетиши билан боғлиқ касалликларни, хусусан, жигар циррози, тана куйиши, катта жароҳатларни даволашда қўлланилади. Плазма компонентларидан бири, хусусан «антирезус» гаммоглобулини чақалоқлардаги туғма сариқ касалликларининг олдини олиш ва даволашда жуда қўл келади.

Институтимизда республиканинг барча областлари, шаҳар ва районларидаги туғуруқхоналар, хотин-қизлар консультацияларини ана шундай препарат билан тўла таъминлаш учун марказий резус лабораторияси ишлаб турибди.

Ҳозирги замон медицинасининг муваффақияти туфайли юрак, ўпка, жигар ва катта қон томирларида мураккаб операциялар бемалол ўтказилмоқда. Кўпинча бундай жараёнлар сунъий қон айланиш аппаратидан фойдаланиш йўли билан амалга оширилади. Аппаратнинг ишлаши учун эса икки-уч литр ҳажмдаги бир хил группа ва ҳар қандай касалликни қўзғатишга қарши хусусиятга эга бўлган қон керак бўлади. Агар операциялар кўплигини ҳисобга оладиган бўлсак, қанча қон зарур бўлиши ўз-ўзидан кўриниб турибди. Шуни ҳисобга олиб, институт ҳузурида бундан ўн икки йил аввал «Қон банки» лабораторияси ташкил этилди. Бу лабораторияда қон компонентлари махсус контейнерларда музлатиб сақланмоқда. Кўп йиллар давомида уларнинг сифати ўзгармайди. Керагида эса тезда эритиб ишлатилаверади.

Ҳозирги пайтда гематология ва қон қуйиш илмий-тадқиқот институтида юқоридаги лабораториялардан иборат қон қуйиш станциясидан ташқари яна тўртта гематологик ва энг оғир касалликлардан бири — оқ қонни даволайдиган «лейкозологик гематология» бўлими ишлаб турибди. Олимларимиз ана шу хасталикларни даволашда ҳам яхши натижаларга эришмоқдалар. Бу борада 1981 йилда қўлга киритилган натижалар СССР Министрлар Совети фан ва техника давлат комитети ва ВЦСПС томонидан муносиб тақдирланди.

Бундай рағбатлантиришга жавобан, илмий ходимларимиз лейкоз касаллигининг тарқалишини, катталар ва болаларда камқонлик сабабларини чуқурроқ ўрганиш йўлида кўпроқ изланмоқдалар. Бу мақсадда мутахассис олимлардан тузилган экспедициялар камқонликнинг наслий хусусиятлари ва хилларини аниқлаб бердилар. Шу асосда ўтган йили институт поликлиникасида медицина генетикаси кабинети, болалардаги қон касалликларини даволайдиган 80 ўринли шифохона ташкил этилди.

Кейинги йиллар мобайнида қон хасталикларини хирургия йўли билан даволашнинг янги усуллари борасида ҳам анчагина тадқиқотлар яратилди. Институтнинг хирургия клиникасида камқонликнинг суяк илигининг суст ишлаши билан боғлиқ кўринишлари ва лейкоз хасталигини даволашда иликни кўчириш методи кенг қўлланилмоқда. Бу касалликлар муолажасида бемор қавм-қариндошларидан олинган иликнинг шифобахш эканлиги тажрибада исботланди. Шу тариқа илик берадиган донорлар ҳам пайдо бўлишди, бу иш тобора шаклланяпти.

Институтдаги цитология, электрон микроскопияси, биохимия, патофизиологик лабораторияларда ҳам иликда бўладиган «сир»лар чуқур ўрганилаётир. Қатор лаборатория ва клиникалардан ташқари институт консультатив поликлиникасида беморларни қон компонентлари, дори-дармонлар билан даволаш, улар учун зарур маслаҳатлар бериш ва ёрдам кўрсатиш йўлга қўйилди.

Умуман институтимиз коллективи Ўзбекистон гематологлари ва трансфузиологларининг II съездига муносиб ютуқлар билан келди. Бу съездда қон сирларини ўрганишдаги изланишлар самараси, янги шифобахш препаратлар яратиш, хасталикларни ўрганиш ва олдини олиш муаммолари муҳокама қилинади, тўпланган тажрибалар ўртоқлашилади. Мамлакатимизнинг кўпгина йирик шаҳарларидан келган мутахассис олимлар ўзбекистонлик ҳамкасбларининг бу соҳада амалга ошираётган катта илмий-амалий ишлари билан яқиндан танишадилар.

А. РАҲМАТУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон гематология қон қуйиш илмий-тадқиқот институтининг лаборатория мудири, медицина фанлари кандидати.

Жаҳон янгиликлари

ВАШИНГТОН. АҚШ конгресси биноси олдида мамлакатнинг 15 штатидан келган америкалик ишсизларнинг оммавий митинги бўлиб ўтди. Турли жамоат, касаба союз, ёшлар, хотин-қизлар ташкилотларининг вакиллари АҚШ маъмуриятининг иқтисодий сиёсатини қатъий қораладилар.

Суратда: митингда иштирок этаётганлар «Қурол-яроғ эмас, иш керак!» деб талаб қилмоқдалар.

Л. ПАХОМОВА фотоси. ТАСС фотохроникаси.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

▲ КОБУЛ

Афғонистон пойтахтида Апрель революциясининг беш йиллигига бағишланган фотовиставка очилди. Виставкага Бахтар агентлиги фотомухбирларининг инқилобдан кейинги даврда Афғонистон жамияти эришган социал-иқтисодий ютуқларни акс эттирувчи суратлари қўйилган.

Вистavканинг катта бўлими АДР халқи муваффақиятларига бағишланган. Фотосуратларда Жангалак авторемонт заводининг ишчилари, тўқув фабрикасининг ип йигирувчилари, уй-жой корпусларини барпо этаётган бинокорлар, далалар ва боғларда меҳнат қилаётган деҳқонлар акс эттирилган. Экспозициянинг бир қисми бутун мамлакатда авж олиб кетган саводсизликни тугатиш ҳаракати тўғрисида ҳикоя қилади. Афғон халқининг революция душманларига қарши олиб бораётган қаҳрамонона кураши тўғрисида ҳикоя қилувчи фотосуратлар виставканинг махсус бўлимига қўйилган.

Афғон — совет дўстлигининг ривожланиш босқичларини акс эттирувчи фотосуратлар томошабинларда алоҳида қизиқиш уйғотмоқда. Бу ерда Хайратон порти қурилишида ва уни реконструкция қилишда, Жалолобод ирригация комплексини бунёд этишда меҳнат қилаётган Совет ва Афғон мутахассисларини, «Афсотр» аралаш транспорти — экспедиторлик жамияти ходимларини кўриш мумкин.

▲ ТОРОНТО

«Канадада қанотли ракеталар синаб кўрилишига йўл қўймаймиз!», «Пентагоннинг ракета-ядро планларига йўл йўқ!» деган шиорлар остида бутун мамлакатда бўлиб ўтган урушга қарши оммавий намойишларда канадаликлардан 100 мингдан ортиқ киши иштирок этдилар.

АҚШнинг Торонтодаги консулхонаси олдидан 20 минг киши «Канадада қанотли ракеталар синаб кўрилишига йўл қўймаймиз!» деган сўзларини баланд овоз билан такрорлаб ўтдилар. Шундан кейин бўлган кўп минг кишилик митингда федерал парламент аъзоларидан Дэн Хип ва Бобл Рей, кўпгина жамоат ташкилотларининг намояндалари сўзга чиқдилар.

▲ МАНАГУА

Бу ерда «Марказий Америка ва Кариб ҳавзаси халқларининг тинчлиги ва суверенитети учун» халқаро конференцияси ўз ишини тамомлади. Конференцияда жаҳондаги кўпгина мамлакатлар, жумладан СССРдаги сиёсий, жамоат, диний ва маданият ташкилотларидан 150 дан ортиқ вакил иштирок этди.

Марказий Америка ва Кариб ҳавзаси ишларига АҚШнинг аралашуви, деб уқтирилади конференциянинг якунловчи декларациясида, халқ оммасининг қашшоқлашувида, регионлаги миллий табиий ресурсларнинг талон-тарож қилинишига олиб келади. Вашингтон мазкур регионни «АҚШ хавфсизлиги учун ҳаётий муҳим зона» деб эълон қилиб, Куба, Гренада, Никарагуага нисбатан қароқчилик йўлини ўтказмоқда. У диктаторлик режимлари ёрдамида Сальвадордаги халқ курашини бўғиб ташлашга уринмоқда. Планетадаги тинчлик тарафдорлари, дейилади ҳужжатда Вашингтон маъмуриятидан халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқларини ҳурмат қилишини, агрессия ва дўқ-пўписа сиёсатини тўхтатишни қатъий талаб қиладилар. Анжуман қатнашчилари АҚШда ўқитиб тайёрланган ва маблағ билан таъминлаб турилган сомосачи каллакесарларнинг қуролли интервенциясини даф этаётган Никарагуа халқининг мардонавор кураши билан тўла бирдам эканликларини изҳор қилдилар.

(ТАСС).

ЗНАМЯ ТРУДА

ЯНГИ КЎП НУСХАЛИ ГАЗЕТА

Ангрендаги СССР 60 йиллиги номли резинотехника заводи партия комитети, маъмурияти, касаба союз ва комсомол комитетлари органи кўп нусхали «Знамя труда» газетасининг биринчи сони босмадан чиқди. У газетхонларга мурожаат билан очилади. Корхона коллективининг кўп қиррали ҳаётини ёритиш, штатсиз активлар билан ишлаш бўйича редакциянинг ижодий планлари мурожаатда баён этилган.

Газетада Ангрен шаҳар партия комитети, «Ангренская правда» газета редакциясининг табрикномаси, коммунистик шанбаликдан ёзилган репортаж ҳам ўрин олган.

«Заводимиз — ғуруримиз. Унинг шон шуҳратини асра ва мустаҳкамла!» Газетанинг ички саҳифаларига шу даъваткор сўзлар битилган. Саҳифаларда КПСС XXVI съезди делегати, корхона директори И. Искандаров, партия комитетининг секретари В. Бованенко, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, ремонтчи-слесарь В. Корниенко, Ленин комсомоли мукофоти лауреати, бригада бошлиғи А. Эркабоев ва бошқа ўртоқларнинг мақолалари эълон қилинган. Коллективни чорвачилик маҳсулотлари билан таъминлашда катта ҳисса қўшаётган «Нефтехимик» совхози ҳаётига бағишланган мақола «Корхонанинг қишлоқдаги цехи» деб номланган. Бошқа материаллар ҳам газетани мазмунли ва ўқимишли қилишга ҳисса қўшган.

ХАЛҚ КОНТРОЛИ

● ТАНҚИДИЙ КЎЗ БИЛАН
● КОМСОМОЛ-ЁШЛАР РЕЙДИ
● ҚУРУВЧИЛАР НЕГА ХУНОБ?

Ўзбекистон иссиққа чидамли ва қийин эрийдиган металлар комбинатининг 11-цехи ишчилари Евгений Лер ва Анвар Иноятов бугунги кунда 1984 йил ҳисобига меҳнат қиляптилар. Улар асосий ишларини аъло даражада бажариб, цех халқ контроли группаси ўтказаётган рейдларда ҳам актив иштирок этишяпти. Ёш жамоатчилар ҳиссаси билан цехда тайёрланаётган маҳсулотлар сифати тобора яхшиланиб боряпти.

Суратда: Е. Лер ва А. Иноятов тайёр деталлар сифатини кўздан кечиряптилар.

В. СИРОТКИН фотоси.

САҲИФА № 4 (252)

ХАЛҚ КОНТРОЛИ ГРУППА ВА ПОСТЛАРИДА ҲИСОБОТ-САЙЛОВ ЙИҒИЛИШЛАРИ ЯКУНИГА ДОИР

ФОЙДАЛИ ТАКЛИФЛАР, ТАЪСИРЧАН ТАДБИРЛАР

ПАРТИЯ ва ҳукуматимиз халқ контроли органларининг ҳуқуқ ва бурчларини мустаҳкамлаш, уларнинг фаолиятини активлаштириш юзасидан катта ғамхўрлик қилиб келмоқда. Район халқ контроли комитети, группа ва постлари бу ғамхўрликка жавобан халқ хўжалик планларининг бажарилиши устидан қатъий назорат қилмоқдалар, хўжасизликка, халқ мулкини талон-тарож қилувчиларга қарши актив кураш олиб бормоқдалар. Улар бажараётган ишлар яқинда бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишларида атрофлича муҳокама қилинди.

Халқ контроли группа ва постларида ҳисобот-сайлов йиғилишларини муваффақиятли ўтказиш учун биз олдиндан ҳозирлик кўрдик. Бошланғич партия ташкилотлари секретарлари ва халқ контроли группалари раисларининг семинари ўтказилди. Шундай йиғилишлар колхоз ва совхозларда, йирик корхона ва ташкилотларда ҳам бўлиб ўтди. Йиғилишларда халқ контроли группалари раисларига йўлланмалар берилди, тажрибалар алмашилди.

Район халқ контроли комитетининг 64 нафар штатсиз инспектори, штатсиз бўлимлари ҳисобот-сайлов даврида актив фаолият кўрсатдилар. Ҳар бир штатсиз инспектор биттадан бош ва цех халқ контроли группаларига бириктириб қўйилди. Улар ҳисобот-сайловлар олдидан жойларда бўлиб, белгиланган тадбирларнинг бажарилишини назорат қилибгина қолмай зарур ёрдам ҳам беришди.

Кўрилган тадбирлар ўз самарасини берди. 74 та халқ контроли бош группаси, 104 та цех халқ контроли группаси ва 10 та постда ҳисобот-сайлов йиғилишлари муваффақиятли ўтди. Актив пахтакор, чорвадор, соҳибкор ва бошқа касб вакилларидан 1411 киши группа ва пост аъзолигига сайланди. Бу ҳисобот давридагидан 36 кишига кўп демакдир. Уларнинг аксарияти коммунистлар ва комсомоллардир.

Район партия комитети, бошланғич партия ташкилотлари халқ контроли группалари ишини ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш устида доимо ғамхўрлик кўрсатиб келмоқдалар. Район партия комитети бюросининг қарорига асосан ҳисобот-сайлов кампаниясини намунали ўтказишда амалий ёрдам кўрсатиш учун партия активи кенг сафарбар этилди.

Кўпгина бош ва цех халқ контроли группалари ҳамда постларда йиғилишлар танқид ва ўз-ўзини танқид руҳида ўтди. «Гулистон» колхози халқ контроли бош группаси районда биринчилар қатори ҳисоб берди. Йиғилишда сўзга чиққан нотиқлар ютуқларни таъкидлаш билан бирга асосий эътиборни бажарилмаган ишларга қаратдилар. Хўжаликда чорвачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлашда етарлича иш қилинмаяпти. Айрим механизаторлар ўз ишларига совуққонлик билан қараётганликлари натижасида механизмлар тезда яроқсиз бўлиб қолаяпти. Текшириш ва рейдларда бир хил маркадаги механизмлар ремонти учун нега икки хил ҳаражат бўлаётганлигининг сабаби ўрганилмайди. Ортиқча ҳаражатга йўл қўйган механизаторларга нисбатан чора кўрилмайди.

«Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхози халқ контроли бош группаси ҳисобот-сайлов йиғилишида ҳам асосий эътибор нуқсонларга қаратилди. Шу боисдан ҳам музокаралар қизғин ва жонли бўлди.

Колхозда пахта ҳосилдорлиги 1982 йилда 4,6 центнерга камайиб кетди. Қурилиш ишларида сифат ҳамон оқсаяпти. Колхоз гаражида кадрлар қўнимсизлиги авж олиб кетган. Икки йил давомида гараж мудири тўрт марта ўзгарди. Шофёрлар ҳам тез-тез янгиланиб туради. Бу камчиликларни тугатиш мақсадида халқ назоратчилари бир неча бор рейд ва текширишлар ўтказишди. Лекин натижа ҳамон кўнгилдагидек эмас. Нотиқлар нуқсонларга йўл қўйишда айбдор бўлган шахсларга нисбатан қатъийроқ чора кўриш, назоратнинг ошкоралигини таъминлаш зарурлигини уқтирдилар.

Пахта тозалаш заводи, «Пискент», «КПСС XXVI съезди» совхозлари, Свердлов номли колхоз, «Ташводстрой» автобазаси ва бошқа корхоналар халқ контроли группаларида ҳам ҳисобот-сайлов йиғилишлари ана шундай ишчанлик ва ўзаро талабчанлик вазиятида ўтди.

Ўтказилган ҳисобот-сайлов йиғилишларида 10.988 киши иштирок этди. Улардан 975 нафари сўзга чиқиб, кўплаб фойдали таклифларни ўртага ташладилар. Ташаббуссиз, номигагина фаолият кўрсатаётган группа раислари ва пост раҳбарларидан 17 киши алмаштирилди. Группа раислигига сайланган 72 кишидан 69 нафари коммунистдир. Уларнинг аксарияти партия ташкилоти секретарининг ўринбосари, партком аъзосидир. Халқ контроли бош группалари раисларининг қарийб ҳаммаси алоҳида иш кабинетига эга. Зарур инвентарлар билан таъминланган.

Район халқ контроли комитети жойлардаги группа ва постларга таянган ҳолда халқ мулкини кўз қорачиғидек асраш, хўжасизлик ва интизомсизликка барҳам бериш каби муҳим масалаларга жиддий эътибор бериб келмоқда. 1982 йил давомида 38 марта текшириш ўтказилди. 54 нафар мансабдор шахсга тегишли чора кўрилди. 18 кишига пул начёти қилинди, икки киши ўз вазифасидан четлаштирилди.

Меҳнаткашлар хат ва шикоятларига ғоят хушёрлик билан муносабатда бўляпмиз. Шу йилнинг ўтган уч ойи давомида комитетга 42 та ариза ва шикоят тушди. Уларнинг 33 таси ижобий ҳал қилинди.

Район меҳнаткашлари олдида бу йил улкан вазифалар турибди. Она-Ватанга 50000 тонна пахта, 17820 тонна дон, шу жумладан 16500 тонна маккажўхори дони, 2500 тонна мева ва сабзавот, 1600 тонна гўшт, 9500 тонна сут, 2 миллион дона тухум ва бошқа хил қишлоқ хўжалик маҳсулотлари топширишимиз керак. Ҳеч шубҳа йўққи, район халқ контроли комитети, группа ва постларга бирлашган жамоатчилар бу вазифаларнинг бажарилиши устидан қатъий назорат ўрнатадилар, ишлаб чиқаришнинг барча участкаларида фидокорона меҳнат қилиб, КПСС Марказий Комитети 1982 йил май ва ноябрь Пленумлари қарорларини бажаришда шахсий намуна кўрсатадилар.

Т. ХОЛБОЕВ,
Пискент район халқ контроли комитетининг раиси.

ХИЗМАТ СИФАТИ—НАЗОРАТДА

ҲОЗИРГИ кунда районимиз бўйлаб 43 жойда маиший хизмат кўрсатиш пунктлари ишлаб турибди. Ўтган йилнинг ўзида 8 жойда янги цех ва пунктлар ташкил этдик. Йил бошида мўйнага ишлов берувчи цех очилди. Бу цехда йил давомида юз минг сўмлик иш бажарилади.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш турларини кенгайтириш, буюртмачиларнинг талаб ва эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда иш юритишга назоратчиларимиз алоҳида эътибор бераяптилар.

Йил бошида бош группага 2-маиший хизмат уйида интизом кейинги пайтда анча бўшашиб кетганлиги тўғрисида сигналлар туша бошлади. Биз тезда Бозоргул Жониибекова бошчилигида оператив группани юбордик. Группа аъзолари бу ердаги аҳволни атрофлича ўрганишди. Келтирилган фактлар тасдиқланди. Дастлабки куннинг ўзида 8 нафар ишчининг 20—25 минут ишга кечикиб келгани маълум бўлди, айрим ишчиларнинг ишдан эрта кетиш ҳоллари аниқланди.

Рейд якуни тезда бош группанинг кенгайтирилган йиғилишида муҳокама қилинди. Натижаси комбинат маъмурияти ва партия ташкилотига билдирилди. Айбдорларга маъмурият йиғилишида танбеҳ берилди.

Ҳозир фақат 2-маиший хизмат уйидагина эмас, бошқа шохобчаларимизда ҳам прогулчилар, интизомсизлар сони кескин камайган. Бу эса ўз навбатида меҳнат унумдорлигини ошириш имконини беряпти.

Интизомни мустаҳкамлаш, аҳолига маиший хизмат кўрсатишни яхши ташкил этишда Бахтигул Исмонлова, Абдураҳмон Тошпўлатов ва Жумагул Ермонова сингари тиниб-тинчимас назоратчиларимиз алоҳида ғайрат кўрсатишяпти. Улар асосий ишларини намунали бажариш билан бирга бош группа томонидан берилаётган топшириқларни ҳам кўнгилдагидек бажаришга вақт топишяпти, коллектив ҳурматини қозонишаяпти.

Бугунги кунда 8 та маиший хизмат кўрсатиш уйи дам олиш кунисиз ишлашга ўтказилган. Бу меҳнаткашларимизга хизмат кўрсатишда яна бир қулайлик бўлди.

Б. ЭРГАШЕВ,
Бўстонлиқ район маиший хизмат кўрсатиш комбинати халқ контроли группасининг раиси.

ОБЛАСТЬ ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

МОЛИЯВИЙ ИНТИЗОМ БУЗИЛМАСИН

Ғазалкент вино заводида молия интизомини мустаҳкамлашга етарлича эътибор берилмаяпти. Кўпгина ишчилар мунтазам равишда дам олиш кунлари ҳам ишга жалб этилмоқда. Бунинг учун ўтган ойларда қўшимча 10600 сўм тўланди. Бундан ташқари штатларни асоссиз равишда ўзгартириш ҳоллари ҳам рўй беряпти.

Шундай ҳолни Ўзбекистон кўрлар жамиятининг Ангрендаги ишлаб чиқариш корхонасида ҳам кўриш мумкин. Бу ерда худа-бехудага ишчиларга жавоб бериш ҳоллари тез-тез учраб турибди. Натижада шартномадаги маҳсулот ўз вақтида тайёр бўлмаяпти. Шартнома бузилганлиги учун корхонага 9 минг сўмдан ортиқ жарима солинди.

«Промгражданстрой» трестига қарашли 1-кўчма механизациялашган колоннада ҳам ишчи вақтини беҳуда йўқотиш натижасида 4500 сўмлик иш бажарилмай қолди. Бир кварталда 58 минг сўмлик маош фонди қўшимча сарф бўлди.

Область халқ контроли комитети йиғилишида меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомининг бузилишига йўл қўяётган, моддий маблағларни беҳуда совураётган раҳбарлар қаттиқ танқид қилинди. Меҳнат, ишлаб чиқариш ва молия интизоми устидан назоратни бўшаштириб юборганлиги учун Ғазалкент вино заводи директори Э. Аванесов, бош бухгалтер Т. Мустафоев, Ўзбекистон кўрлар жамиятининг Ангрендаги ишлаб чиқариш корхонаси директори Ш. Очилқувватов, бош бухгалтер С. Аглиулина, «Промгражданстрой» трестига қарашли 1-кўчма механизациялашган колонна бош инженери Р. Имомназаров, бош бухгалтер У. Олтинбеков, «Ташкентводстрой» трестига қарашли 3-кўчма механизациялашган колонна бошлиғи М. Иброҳимов, бош бухгалтер А. В. Горинага виговор эълон қилинди ва бир ойлик маошлари ҳажмида начёт солинди.

ҚАЧОНГАЧА СУДРАЛАСИЗ?

Ўтган йил якунлари бўйича 10 та колхоз ва совхоз гўшт етиштириш ва давлатга сотиш, 40 та хўжалик эса сут етиштириш ва давлатга сотиш планларини бажара олмади. Натижада давлатга 6563 тонна гўшт, 6595 тонна сут кам етказиб берилди.

Чиноз районидаги «Янгиобод» совхози бу соҳада «рекорд» қўйди. Йиллик план 46,3 процентда қолиб кетди. Давлатга 1065 тонна сут кам етказиб берилди. Подада сигирларнинг камлиги, уларнинг парвариши сустлиги учун ҳам чорва маҳсулдорлиги йил сайин пасайиб боряпти. Молларнинг касалланиши ва нобуд бўлиши кўпаймоқда. Ўтган йили 112 бош қорамол мажбуран сўйиб юборилди. Қўй ва паррандалар устида тўхтаб ўтилмаса ҳам бўлади. Ориқ молларни мажбуран сўйиш натижасида совхоз 110 минг сўмлик зарар кўрди.

Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхозда ҳам сут етиштириш йил сайин камайиб боряпти. Икки йил ичида ҳар бир сигирдан соғиб олинган сут миқдори 283 килограммга пасайиб кетди. Ўтган йили 57 та сигир ва 13 бузоқ мажбуран сўйиб юборилди. «Қибрай» совхозида эса бундан ҳам ачинарлироқ аҳволни кўриш мумкин. Бу ерда кейинги икки йил давомида ҳар бир сигирдан соғиб олинган сут 357 килограммга камайиб кетди.

Область халқ контроли комитети область қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғи Ш. Дадабоев, область мева-сабзавот маҳсулотлари агросаноат бирлашмаси бош директори А. Абдувалиев, бош директор ўринбосари Т. Г. Готин, область қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Б. В. Жердов ўртоқлар эътиборини чорвачиликдаги қолоқликка қаратди. Ҳозир бу қолоқликни тугатиш бўйича зарур чоралар кўрилмоқда.

ОМБОРДА БОР, ДЎКОНДА ЙЎҚ

Бекобод шаҳар савдо ташкилотига қарашли сабзавот дўконлари ва павильонлари яқинда текширувдан ўтказилди. Негадир уларнинг кўпчилиги бўм-бўш эди. Балки базада картошка, лавлаги, пиёз, сабзи йўқлиги учун пештахталар бўшаб қолгандир деб ўйларсиз. Ундай эмас. Базадаги бор молларни олиб келишга ва сотишга айрим савдо ходимлари эринаяпти.

Савдо шоҳобчаларидан 15 процентига мева-сабзавот маҳсулотлари сотиш бўйича план берилган. Лекин уларнинг бирортаси ҳам бу планни бажармаяпти. Базадаги сабзавот ва мевалар савдога сараланмай чиқарилади. Натижада уларга ҳеч кимнинг қарагиси ҳам келмайди. Сабзавот ва мева шу ернинг ўзида чириб, яроқсиз ҳолга келади.

Янгийўл шаҳрида ҳам шундай аҳволни кўриш мумкин. Бу ерда 25 та савдо шохобчасидан атиги биттаси мева-сабзавот сотишга ихтисослашган. Қолган дўконлар ихтисослашмаганлиги учун ҳам саноат моллари сотиш учун бериб қўйилган.

Тошкент, Калинин, Оржоникидзе районлари матлубот жамиятларига қарашли дўконларда ҳам шундай аҳволни кўриш мумкин. Янгийўл район матлубот жамиятига қарашли 6 та дўкон ва павильонда текширув ўтказилган куни на картошка, на тузланган бодринг, помидор, на лавлаги бор эди.

Область матлубот жамиятининг тайёрлов бошқармаси ўз вазифасини қониқарсиз бажараётганлиги учун ҳам шаҳар ва район марказларидаги савдо дўконлари маҳсулотсиз қоляпти. Район матлубот жамиятларига қарашли тайёрлов конторалари фонд интизомига мутлақо риоя қилмаяптилар.

Йўл қўйилаётган камчиликлар область халқ контроли комитети йиғилишида кескин танқид қилинди. Тайёрлов конторалари фаолияти устидан назоратни бўшаштириб юборганлиги учун область матлубот жамияти тайёрлов бошқармаси озиқ-овқат бўлими бошлиғи М. Мирзаевга виговор эълон қилинди. Оржоникидзе район матлубот жамияти тайёрлов конторасп директори Э. Эгамбердиев, Тошкент район матлубот жамияти тайёрлов конторасп директори К. Ҳаминовга қаттиқ виговор берилди. Жазодан бошқа савдо ходимлари ҳам четда қолмадилар. «Хонобод» матлубот жамияти правлениеси раиси А. Раҳмонов, Свердлов номли матлубот жамияти правлениеси раиси М. Қодировга уч ойлик маошлари ҳажмида начет ҳам солинди. Улар энди бу жазодан тегишли хулоса чиқариб олишлари ва аҳолини йил бўйи сабзавот ва мева билан таъминлаш чораларини кўришлари керак.

ЖОЙИДА ҲАЛ ЭТИЛДИ

Ўрта Чирчиқ районидаги «Ленин йўли» колхозида пахтачилик, маккажўхоричилик, чорвачилик бўйича биттадан комсомол-ёшлар бригадаси тузилган. Колхоздаги 411 комсомолнинг аксарияти шу бригадаларда меҳнат қиляпти. Улардан 22 киши комсомол прожектори штабига аъзо қилиб сайланган.

Штаб аъзолари ўтган ойларда 23 марта текширув ва рейд ўтказишди. Бу рейдларнинг иккитаси халқ контроли группаси билан ҳамкорликда уюштирилди.

Текширувлар давомида техникани экишга ҳозирлаш, далаларни тайёрлаш ва экишни сифатли ўтказиш бўйича бажарилаётган ишлар кўздан кечирилди. Шу жараёнда 38 та камчилик аниқланиб, уларнинг аксарияти ўша жойнинг ўзидаёқ бартараф этилди, 15 ёш колхозчига оғзаки танбеҳ берилди.

Айниқса, экиш даврида штаб аъзолари ўз постларида сезгир турдилар. Кўрилган тадбирлар туфайли маккажўхорикорлар муддатдан олти кун илгари экишни тугалладилар. Далаларга ташиб келтирилган 7,3 тонна минерал ўғитнинг ҳаммасидан фойдаланилди.

Маккажўхорикорлар бригадасида комсомол прожектори пости тузилган. Пост аъзолари ҳар бир экиш агрегатининг сифатли ва самарали ишлаши устидан кўз-қулоқ бўлиб турдилар.

8-бригадада ҳам комсомол ёшлар коллективи меҳнат қиляпти. Бригаданинг 129 гектар ери бор. Экиш олдидан ҳар бир гектар майдонга 150 килограммдан аммофос солинди. Экиш даврида штаб аъзолари уруғнинг белгиланган уяга аниқ тушиши устидан алоҳида назорат қилиб бордилар. Ҳар гектар майдонга 60 килограммдан чигит сарф бўлди. Бу нормадаги миқдорга тўғри келади.

Бригада аъзолари экиш олдидан комсомол йиғилишини ўтказдилар. Унда ҳар бир киши зиммасидаги вазифалар яна ҳам аниқ ва равшан белгилаб олинди. Натижада экиш пландаги 5 апрель ўрнига 1 апрелда муваффақиятли якунланди. Энди дастлабки парваришларни сифатли ўтказиш чоралари кўриляпти.

Лекин биз 8-бригада далаларини айланганимизда бир қатор камчиликларга ҳам дуч келдик. Энг аввало дала шийпонининг носозлиги кўзга ташланди. Шийпон атрофлари айқаш-уйқаш, ҳар хил чиқиндилар сочилиб ётибди. Бригадада ҳозир 17 комсомол аъзоси меҳнат қиляпти. Лекин улар учун зарур шароитлар яратиб берилмаган. Комсомол ташкилоти ва прожектор штаби аъзолари бригада ёшлари вақтини кўнгилли ўтказиш устида кам қайғурмоқдалар.

Колхозда техникани сақлаш ва умрини узайтириш бўйича ҳам қилинаётган ишлар талаб даражасида эмас.

Р. АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент область комсомол комитети инструктори.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«ТАНИ БОШҚА ДАРД БИЛМАС»

Газетамизнинг 25 февраль сонида юқоридаги сарлавҳа остида эълон қилинган танқидий хабарда Янгийўл районидаги Ниёзбош қишлоғини электр энергия билан таъминлашда тез-тез узилишлар бўлиб турганлиги, линиялар ва киоскаларнинг эскилиги танқид қилинган эди.

Танқидий хабарга Тошкент электр тармоқлари корхонаси директори Ю. Умаровдан жавоб хати олдик. Хатда танқидий хабар Янгийўл электр тармоқлари участкаси ходимларининг умумий йиғилишида муҳокама қилинганлиги ва ишдаги камчиликлар тўғри танқид остига олинганлиги таъкидланади.

Янгийўл электр тармоқлари участкаси бошлиғи Н. М. Закирья зиммасига хонадонларни электр билан тўла таъминлаш устидан назоратни кучайтириш ва ходимлар масъулиятини ошириш вазифаси юклатилди. Ниёзбош қишлоғидаги электр тармоқларини бу йил капитал ремонтдан чиқариш планга киритилди.

БЕТГА АЙТГАННИНГ ЗАҲРИ ЙЎҚ

УМИДЛАР КАТТА ЭДИ...

БУНДАН уч йил муқаддам «Иваново» совхози ишчилари коммунист Зоир Ғуломовга катта ишонч билдириб, халқ контроли группаси раислигига сайлашган эди. Лекин ўшанда кўпчилик янглишган экан. З. Ғуломов ишончни дуруст оқламади.

Ўтган йилларда группа ишида ҳеч қандай ўзгариш бўлмади. Совхоз халқ контроли группаси аъзоларининг ишлаб чиқаришга таъсири сезилмади. Уларнинг биргина 1982 йилги меҳнат фаолиятини олайлик. Йил давомида бирор марта ҳам дурустроқ рейд ёки текширув ўтказилмабди. Ўтказилганлари ҳам номигагина, хўжакўрсинга бўлди, самара бермади. Иш планлари планлигича папкаларда сарғайиб қолиб кетди. Унга на группа раиси, на муовини амал қилишди. Совхоз партия ташкилоти ҳам бу борада лом-мим демади.

Группа раиси З. Ғуломов бўлса ўз бригадаси ишлари билан овора бўлиб назоратчилар фаолиятини яхшилаш, рейдлар таъсирчанлигини оширишни хаёлига ҳам келтирмади.

Чорвачилик совхозда йил сайин орқага кетяпти. Сигирларнинг маҳсулдорлиги райоННИНГ ўртача кўрсаткичидан ҳам паст. Уларнинг кўпчилиги жайдари. Зотини яхшилаш устида ҳеч ким қайғурмайди. Ем-хашак базасини мустаҳкамлаш, озуқа сарфиётини назорат қилиш группа раисининг хаёлига ҳам келмади. Цех халқ контроли группаларидан тушган сигналлар жавобсиз қолаверди.

З. Ғуломовнинг лоқайдлиги, масъулиятни чуқур ҳис этмаганлиги учун район халқ контроли комитети раҳбарлари уни бир неча бор огоҳлантиришди, лекин группа ишида барибир бурилиш бўлмади. Шундан кейин район халқ контроли комитетининг 1982 йил ноябрь ойида бўлган йиғилишида совхоз халқ контроли группасининг иш фаолияти кўриб чиқилиб, бош группа ва цех халқ контроли группалари олиб бораётган ишлар мутлақо қониқарсиз деб топилди. Группа ишига масъулиятсизлик билан қараб, назоратчилар активлигини сусайтириб юборган З. Ғуломовга қаттиқ хайфсан берилди.

Аммо бу жазо ҳам раисга кор қилмади. Группа ишлари яна ўз ҳолича қолаверди.

— Ўтган йили партком йиғилишларида халқ контроли группасининг ҳисоботи тингландими? — сўраймиз совхоз партия ташкилоти секретари Эминжон Азимовдан.

— Тўғриси, комитет йиғилишларида совхоз ишлаб чиқаришига оид кўпгина масалаларни муҳокама қилдигу, лекин назоратчилар фаолиятини таҳлил қилмабмиз, — дейди у бироз ҳижолат бўлиб.

Группа ишига партиявий раҳбарлик бўшашиб кетганлиги оқибатида шундай кўнгилсизликлар келиб чиқди. Талабчанлик бўлмагач З. Ғуломов ўз бригадасидан бери келмади. Жамоат ишларига иккинчи даражали вазифа деб қаради.

Совхоз халқ контроли группасининг яқинда бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишида З. Ғуломов эътибордан қолди. Ўрнига агроном Абдуманноп Эшонхўжаев сайланди.

Ҳозир группа ишларида ўзгариш бўляпти. Ўтган бир ой ичида уч марта текширув ўтказилди. Янги раис ишни оқсаётган соҳа — чорвачиликдан бошлади. Чорвачилик комплексида ўтказилган текширувда қатор камчиликлар очиб ташланди. Сигирлар яхши соғилмаётганлиги, уларнинг рацион асосида озиқлантирилмаётганлиги, ем-хашак айрим кишилар томонидан талон-тарож бўлаётганлиги аниқланди.

Назоратчилар паррандачилик фермаси бўйлаб ҳам рейд ўтказишди. У ерда ҳам камчилик кўп экан. Келтирилган 5000 та жўжа яхши парвариш қилинмаганлиги учун қисқа вақт ичида бир қисми нобуд бўлди. Тезда бу масала бош группада муҳокама қилиниб, бош ветеринария врачи П. Пинхасовага начёт солинди.

Бугунги кунда бош группа ва 6 та цех халқ контроли группасига бирлашган 47 нафар назоратчи янги раис бошчилигида хўжалик ишлаб чиқаришининг барча тармоқларида актив фаолият кўрсатяпти.

С. МАТЕҚУБОВ,
Калинин райони.

ҒИШТ ЭМАС —ГУВАЛА

Заводга келган шикоятни ўқиб директорнинг фиғони чиқди.

— Бўлиши мумкин эмас, — деди у. — Мен ўз ходимларимга қаттиқ ишонаман. Улар бунчалик паст кетишмайди.

Хат Гулистон шаҳридан эди. Республика қурилиш министрлигига қарашли 7-трест бинокорлари бу ерда катта ҳажмда қурилиш-монтаж ишларини олиб боришяпти. Қурувчиларга Янгийўл шаҳридаги 8-ғишт заводлари бошқармаси бинокорлик материаллари етказиб беришни ўз зиммасига олган эди. Лекин ваъда ҳалол бажарилмагандан кейин қурувчилар шикоят ёзишга мажбур бўлдилар.

Олдинига улар келаётган ғиштларнинг сифатсизлигидан бир ижирғаниб қўйдилар. Балки кейин ғишт сифати яхшиланиб қолар, деб ўйладилар. Йўқ, сифатда ўзгариш бўлмади. Накладной бўйича ғишт гўё 100 ва 75 маркалигидан эди. Лекин қурувчилар бу ғиштлар 36 маркадаги паст нархли эканлигини дарров исботлашди. Кейин келаётган ғиштларни бир-бир санаб қўлдан ўтказишди. Қаранг, 28 та вагонга ортилган ғиштнинг 110 мингтаси заводнинг ўзида уриб қолинган экан. Бунинг устига дурустроқ ғиштлар орасига 35 мингта пишмаган, гувала сифат ғиштларни ҳам тиқиштириб юборишибди. Бир марта ёмғир ёққан эди, ҳаммаси бўкиб қолди.

Бундай ҳол ўтган йили ҳам бўлган эди. Ўшанда қурувчилар сирни очмай юз-хотир қилишди. Заводдагилар андишанинг отини қўрқоқ деб яна одамни алдашга ўтганларидан кейин бинокорлар чидаб туришолмади. Ҳамма сирни ошкор қилишди. Сирдарё товар экспертиза бюроси ҳам, Ўзбекистон ССР Давлат стандарти идораси мутахассислари ҳам бинокорларни ҳақ деб топишди. Ишга назоратчилар аралашгандан кейин завод раҳбарлари изза бўлиб қолишди.

Мана энди 8-ғишт заводлари бошқармаси директори ўртоқ Мусаев ўзини қаерга қўйишни билмай юрибди. Унинг ёнида директор ўринбосари З. И. Кашаев, бош инженер З. Бахромов ва бошқа мутахассисларнинг ҳам қовоғи солиқ. Қилган айбларидан уялиб туришибди.

Бетга айтганнинг заҳри йўқ, дейишади. Энди заводдагилар қинғир ишга ўйлаб қўл уришади.

Д. НАСРИДДИНОВ.

● Пойтахтимиздаги Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейи мамлакатимиздаги энг йирик музейлардан бири ҳисобланади. Унинг фондида 36,5 мингдан зиёд экспонат тўпланган. Бу ерда томошабинларга хизмат қилишдан ташқари кўпгина илмий тадқиқот ва таъмирлаш ишлари ҳам олиб борилмоқда. Суратларда: (чапда) таъмирчи-рассом Ш. Гусейнов эски қумғонни кўздан кечирмоқда; (ўнгда) Бухоро ва Қўқон усталари яратган ва таъмирланган қумғонлар.

А. Ваштейн фотоси. (ЎзТАГ).

АХБОРОТ
ОБЛАСТИМИЗ ЯНГИЛИКЛАРИ

• БЕКОБОД

Қишлоқ меҳнаткашларига бевосита дала бошида савдо хизмати кўрсатадиган кўчма дўконларнинг кўрик-конкурси бўлиб ўтди. Кенг майдонда район матлубот жамиятининг 7 кўчма дўкони саф тортди.

Дала ишлари мавсумига савдо ходими Ҳамидулла Йўлдошев ва ҳайдовчи Аҳмаджон Ҳаитовлар бошқараётган кўчма дўкон намунали тайёрланган деб топилди.

Шундан сўнг колхоз ва совхозлар агитколлективларининг кўрик-конкурси ўтказилди. Барча хўжаликларда бу тадбирга пухта тайёргарлик кўрилганлиги сезилиб турарди: автоклублар кўргазмали агитация воситалари билан жиҳозланган, машиналарда радио, магнитофонлар, кўчма кутубхоналар бор. Энг яхши лекторлар, сиёсий ахборотчилар, агитаторлар, бадиий ҳаваскорлар агитколлектив аъзоларидир. Кўрик ҳайъати клуб мудири Раҳматжон Холматов бошчилигидаги «Коммунизм» колхозининг агитбригадасини ғолиб деб топди.

Р. ЭСОНОВ.

• ЯНГИЙЎЛ

ЯНГИЙЎЛ. Район маданият уйида ишлаб турган халқ театри қатнашчилари Баҳриддин Насриддиновнинг «Муҳаббат ишқ эмас» асари устида иш олиб бормоқдалар. Асарни халқ театри режиссёри С. Юнусхўжаев саҳналаштирган. Бош ролларни Х. Нуъмонова, Қ. Ҳусанов, К. Умурзоқов ва М. Мадаминова каби ҳаваскор актёрлар ижро этишмоқда.

Халқ театри коллективи яқин кунлар ичида спектаклни талабчан томошабинлар эътиборига ҳавола қилиш ниятидадирлар.

Қ. ҒУЛОМОВ.

ДЕҲҚОН ВА САНЪАТКОР—ҲАМКОР

БЎКА РАЙОН МАДАНИЯТ САРОЙИДА ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИНИНГ ФИЛИАЛИ ОЧИЛДИ

«САНЪАТ — халқникидир» — деган эди пролетариатнинг буюк йўлбошчиси В. И. Ленин. Дарҳақиқат, партия ва ҳукуматимиз доҳийнинг бу доно сўзларига амал қилиб, энг яхши санъат асарларининг халқ мулкига айланиши учун кўпгина ибратли ишларни амалга оширмоқда. Хусусан, кейинги йилларда областимизнинг шаҳар ва қишлоқларида бир қатор муҳташам санъат ва маданият саройларининг бунёд этилганлиги ғамхўрликнинг ёрқин ифодасидир.

В. И. Ленин таваллудининг 113 йиллигини муносиб меҳнат ютуқлари билан нишонлаган Бўка райони меҳнаткашлари ҳузурига Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек Давлат академик драма театрининг бир гуруҳ санъаткорлари меҳмон бўлиб келишди. Шу куни замонавий архитектура ютуқлари асосида қад кўтарган ва яқинда фойдаланишга топширилган район маданият саройи меҳнаткашлар билан гавжум бўлди. Улар отахон театр коллективи билан маданият саройи ўртасида ўзаро ҳамкорлик қилиш шартномаси имзоланишининг гувоҳи бўлиш ва таниқли саҳна усталари маҳоратидан баҳра олиш учун бу ерга тўпландилар.

Шартномани имзолаш пайтида сўзга чиққан Бўка район партия комитетининг биринчи секретари Т. И. Исломов район меҳнаткашларининг қўлга киритаётган ютуқларига тўхталар экан, кишилар ҳаётини санъатсиз тасаввур қилиш асло мумкин эмаслигини алоҳида таъкидлади.

— Отахон театр коллективи билан район маданият саройининг ўзаро ҳамкорлик қилиш ҳақидаги ташаббуси қувончли воқеадир, — деди у. — Бу шартномага мувофиқ Ҳамза театри санъаткорлари Бўкада ҳар ойда 2 марта спектакль намойиш этиб туришади. Бундан ташқари, профессионал саҳна усталари районимизда бадиий ҳаваскорлик ижодиётининг ривожланишига ҳам амалий ёрдам берадилар.

Шундан сўнг СССР Давлат мукофотининг лауреати, Ўзбекистон ССР халқ артисти Ё. Аҳмедов, «Бўка» совхозининг донгдор бригадири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. А. Ковалева, пахта тозалаш заводининг ишчиси Р. Шариповлар меҳнат ва санъат ҳамкорлиги халқимизнинг эстетик дидини шакллантиришда, меҳнат аҳлини янги ютуқларга руҳлантиришда муҳим аҳамият касб этишини қайд этдилар. Сўнгра Ҳамза номли театр актёри Ё. Аҳмедов ва район маданият саройининг мудири М. Соҳибназаров меҳнаткашларнинг қарсаклари остида ҳамкорлик шартномасини имзоладилар.

Шундан сўнг томошабинлар эътиборига театрнинг бош режиссёри, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Б. Йўлдошев саҳналаштирган Ҳ. Ҳ. Ниёзийнинг «Бой ила хизматчи» драмаси ҳавола қилинди. Тўпланганларда спектаклдаги етакчи ролларни ижро этган Ё. Аҳмедов, З. Садриева, И. Болтаева, С. Табибуллаев, О. Юнусов, Т. Мўминов, Т. Юсупова, Л. Бадалова, Р. Авазов, Ҳ. Нурматов, С. Юнусова, Д. Исмоилова ва бошқа истеъдодли актёрлар маҳорати катта таассурот қолдирди.

Р. ҒАНИЕВ.

ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИ ҲАЁТИДАН

СТУДЕНТЛАР ИЛМИЙ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Давлат медицина институтида студентлар илмий конференцияси бўлиб ўтди. Пойтахтимизнинг 2000 йиллигига бағишланган бу анжуманни институт ректори, Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг академиги, профессор Ў. Орипов очди.

Конференциянинг хирургия, терапия, аккушерлик, гинекология, гемотология ҳамда суд экспертизаси, меҳнат гигиенаси, касб касалликлари, гистология, биофизика секцияларида талабалар тиббиётга оид қизиқарли докладлар тинглашди. Шунингдек, чет элдан келиб, таҳсил кўраётган ёшлар ҳам ўз илмий ишлари билан ўртоқлашдилар.

М. ШАРОФИДДДИН-ХЎЖАЕВ.

ВРАЧ ОГОҲЛАНТИРАДИ

ҚЎЗИҚОРИНДАН ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ!

Айни баҳор. Ҳаммаёқ кўм-кўк. Қир-адирлар гуллар, ям-яшил либосга бурканган. Шундай пайтларда лола сайли каби қўзиқорин сайлига чиқиш ҳам ишқибозлар учун анъана бўлиб қолган, бунинг иштиёқмандлари кўп. Чунки, қўзиқоринларнинг хуштаъмлиги оқсиллар, ёғ ва ҳар хил витаминларга бойлигини кўпчилик билади.

Лекин қўзиқорин теришда жуда эҳтиёт бўлиш керак. Эсингизда бўлса, ўтган йили бир қанча кўнгилсиз воқеалар рўй берганди. Анчагина одамлар билмаслик туфайли заҳарлисини истеъмол қилиб қўйишган эди.

Шунча огоҳлантириш, эҳтиёт чораларини кўришга қарамай, бу йил ҳам қўзиқориндан заҳарланиш ҳоллари содир бўлиб турибди. Масалан, Орджоникидзе, Коммунистик районларида айрим кишилар қўзиқориндан заҳарланиб шифохоналарга тушишди.

Область санитария-эпидемиология станцияси ва область санитария маорифифининг ходимлари аҳоли орасида кенг тушунтириш ишларини олиб бораётганликларига қарамай, ҳамон баъзилар қўзиқорин териш, уни истеъмол қилишда ўзбошимчалик қилмоқдалар. Бу эса ҳунук оқибатларга сабаб бўлмоқда.

Гап шундаки, қўзиқорин ҳам ҳар хил бўлади. Мутлақо еб бўлмайдиган, заҳарлайдиганлари ҳам кўп учрайди. Ана шундан эҳтиёт қилиш мақсадида маслаҳат бериб ўтмоқчимиз.

Истеъмол қилса бўладиган қўзиқориннинг ранги оч ва тўқ пушти ранг, заҳарли қўзиқориннинг ранги доимо оқ бўлади. Ўзаги юқоридан пастга йўғонлашиб борган, тепа қисми ярим коптоксимон қўзиқоринлар заҳарлидир. Қўзиқориннинг «Қурбақа салласи», «Қизил мухомор», «Сморчоқ», «Строчок» деб аталадиган турлари ҳам заҳарли ҳисобланади. Улар асосан эрта баҳор, кузнинг серёғин кунларида тез-тез учрайди. Ташқи кўринишидан заҳарсиз, оддийсидан унча фарқ қилмайди, жуда ўхшаш. Бироқ синчиклаброқ қаралса ажратиб олиш мумкин. Бунинг учун қўзиқоринларни бир-биридан ажрата оладиган кишилар билан бамаслаҳат терилса хавфсиз бўлади.

Истеъмолбоп қўзиқоринлар нотўғри тозаланса ёки алюминий, руҳ идишларда сақланса ҳам заҳарланиб қолиш мумкинлигини эслатиб ўтмоқчимиз.

Медицина ходимлари қўзиқоринлардан заҳарланишнинг бир неча турини яхши билишади. «Строчок» ва «Сморчок» деб ном олган қўзиқоринлар таркибида 0,2—0,4 процентгача «гальвелат» кислотаси бўлиб, у қайнаган сувдагина эрийди. Заҳарланишнинг дастлабки белгилари қўзиқорин истеъмол қилингандан сўнг 6—10 соат ўтгач, билиниб қолади. Беморнинг кўнгли айнийди, қайт қилади, қорни қаттиқ оғриб, дармонсизланади. Кўпинча ўзини йўқотиб, ҳушидан ҳам кетиши мумкин.

Заҳарланишнинг иккинчи тури — «Қурбақа салласи» қўзиқоринини тановул қилганда рўй беради. У қайнатилганда ҳам, қовурилганда ҳам заҳарли моддаси сақланиб қолади. Истеъмолдан кейин 9—12 соат ичида ҳуруж бошлайди. Асаб мушакларини тортиб чангак қилиб қўяди. Заҳарланган кишининг қорнида оғриқ зўраяди, бетўхтов ўқчийди. Худди бутун ички аъзолари ҳозир узилиб тушадигандек ҳис этади. Заҳарланишнинг бу тури ўлимга олиб келади. «Мухомор» билан заҳарланганда эса бемор танаси сарғаяди ва қони кескин камаяди. Бу ҳам халокатга сабабчи бўлади.

Кузатилган ҳаётий ходисалар, медицина хулосаларидан кўриниб турибдики, қўзиқориннинг зарари ҳам кўп. Шундай экан, буни аҳоли ўртасида янада кенг тушунтирмоқ керак. Дуч келган қўзиқоринни териб, фарқига бормай истеъмол қилишнинг ёмон оқибатларидан одамларни эҳтиёт қилмоқ зарур.

Бизнингча, қўзиқоринни бозорларда сотишни қатъий ман этмоқ керак. Чунки сотиб олган одам унинг заҳарсиз, ёки заҳарли эканлигини билмаслиги табиий. Гап бу ерда инсон саломатлиги, ҳатто ҳаёти хавф остида қолиши эҳтимоли устида кетяпти. Шундай экан, бу масалага жиддий эътибор бериш, кишилар саломатлигини сақлаш билан боғлиқ бўлган жиддий иш деб қарашимиз керак.

С. МУҲИДДИНОВА,
область санитария маорифи уйининг врач-методисти.

СПОРТ
МУСОБАҚАЛАР, УЧРАШУВЛАР

● ШАХМАТ. Мамлакат 50-юбилей чемпионатида навбатдаги тур учрашувлари ва кечиктирилган ўйинлар ўтказилди. Георгий Аъзамов жаҳоннинг собиқ чемпиони Тигран Петросян билан дуранг ўйнаб, Юсупов билан кечиктирилган учрашувда енгилди. Шахматчимиз кейинги турда Лернер билан дона сурищди. Бу ўйин тугалланмай қолди. Г. Аъзамов ҳисобида 5,5 очко бор.

Чемпионатда А. Карпов 13 имкониятдан 8,5 очко тўплаб пешқадамлик қиляпти.

● КЛАССИК КУРАШ. Будапештда ўтказилган Европа чемпионати совет полвонларининг ажойиб ғалабаси билан тугади. Совет спортчилари 9 та олтин, кумуш ва бронза медалига муяссар бўлишди. Ана шу ғолиблар сафида республикамиз вакили Василий Аникин ҳам бор. У 48 килограммгача вазнда иккинчи ўринни олди.

● ФУТБОЛ. Мамлакат чемпионати иккинчи лига еттинчи зона қатнашчилари навбатдаги ўйинларини ўтказдилар. «Соҳибкор» футболчилари «Зарафшон» коллективи билан учрашди. Ўйинда ҳисоб очилмади. Тошкентнинг «Старт» командаси эса сафарда «Хива» командасига 1:2 ҳисобида ютқазди. Зонада олти турдан сўнг 11 очко тўплаган Фарғонанинг «Нефтяник» командаси олдинда бормоқда. Пешқадам энг кейинги турда, «Олға» билан бўлган ўйинда ўз дарвозасидан биринчи тўпни ўтказиб юборди. «Нефтяник»нинг тўплар нисбати 10:1. Кейинги ўринларда 9 тадан очко тўплаган «Олға», «Динамо» ва «Ҳисор» командалари боришмоқда.

● ТЕННИС. Кеча «Динамо» стадионида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети соврини учун қизлар ва ўсмирлар ўртасида ўтказилган III халқаро турнир ниҳоясига етди. Эрта билан финал учрашувлари бўлиб ўтди. Қизлар жуфтлигида москвалик О. Лифанова билан Н. Биковалар ғолиб келдилар.

Редактор
Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ҲУРМАТЛИ ЙИГИТЛАР ВА ҚИЗЛАР!

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТЛАРИ
СИЗНИ

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

БИЗНИНГ БИЛИМ ЮРТИМИЗДА СИЗ ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ ИШЧИ БЎЛИБ ЕТИШИШИНГИЗ МУМКИН:

3-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(702515, Ангрен шаҳри, Жданов кўчаси, 40-уй. Телефон 7-33-29)
Пармалаш станоги машинисти, саноат ускуналари ремонти бўйича слесарь, контроль-ўлчов приборлари ва автоматиканинг слесарь-монтажчиси, ерости ускуналари ремонти бўйича электрослесарь, экскаватор машинисти, электр пайвандловчи, тепловоз машинисти ёрдамчиси, электровоз машинисти ёрдамчиси, бульдозер машинисти, автомобиль ремонти бўйича слесарь, автомобиль ҳайдовчиси.

12-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Чирчиқ шаҳри, Мир кўчаси. Телефон 50-581)
Автомобиль ремонти бўйича слесарь, автокран машинисти, қўл пайванди электр пайвандловчиси, қурилиш бўёқчиси, темир-бетон ва пўлат конструкциялар монтажчиси, минорали кран машинисти, дурадгор.

13-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(702100, Чирчиқ шаҳри, Советская кўчаси, 24-уй. Телефон 63-852).
Ускуналар ремонти бўйича слесарь, токарь, қўл пайванди электр пайвандловчиси, электр тармоқларига хизмат кўрсатиш бўйича электромонтёр, автокран машинисти, қолипловчи.

17-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(702500, Ангрен шаҳри, Комсомольская кўчаси, 6-уй. Телефон 48-84).
Қурилиш дурадгори, темир-бетон ва пўлат конструкциялар монтажчиси, минорали кран машинисти, қўл пайванди электр пайвандловчиси, электр монтажчиси, плитачи-мозаикачи, сувоқчи-бўёқчи.

18-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(702802, Янгийўл шаҳри, Туркменбоғ кўчаси, 2-уй. Телефон 52-75)
Токарь, прессловчи, қўл пайванди электр пайвандловчиси, мебелчи-дурадгор, контроль-ўлчов приборлари ва автоматиканинг слесарь монтажчиси, совутиш-туширищ автоматлари созловчиси.

41-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Олмалиқ шаҳри, Свердлов кўчаси, 3-уй. Телефон 25-86)
Қўл пайванди электр пайвандловчиси, ёритиш бўйича қурилиш электр монтажчиси, сувоқчи-бўёқчи, ғишт терувчи-монтажчи, киномеханик.

43-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Бекобод шаҳри, Икромов кўчаси, 27-уй. Телефон 74-73)
Токарь, саноат ускуналари ремонти бўйича слесарь, электр тармоқларига хизмат кўрсатиш бўйича электромонтёр, қўл пайванди электр пайвандловчиси, эмалировкачи, ОТК контролери, вальцовкачи, пўлат қуювчи ёрдамчиси.

50-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(702407, Олмалиқ шаҳри, Нижняя терасса кўчаси, 15-квартал. Телефон 32-98).
Контроль-ўлчов приборлари ва автоматиканинг слесарь-монтажчиси, автомобиль ремонти бўйича слесарь, автокран машинисти, минорали кран машинисти, электр пайвандловчи, экскаватор машинисти, бульдозер машинисти, оғир кран машинисти.

99-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Бекобод шаҳри, Больничний шаҳарчаси. Телефон 49-09)
Аёллар кўйлагини тикувчилар, эркаклар устки кийимини тикувчилар, кенг профилли фотографлар, кенг профилли сартарошлар.

104-ШАҲАР ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Тошкент шаҳри, ТашГРЭС посёлкаси. Коммутатор 62-12-16, 6-12)
Қозонлар машинисти, қозон ва турбина ускуналари ремонти бўйича слесарь, электр узатиш линиялари электромонтёри, ёрдамчи станцияларга хизмат кўрсатиш ва ремонт қилиш бўйича электромонтёрлар, қўл пайванди электр пайвандловчиси, тракторчи.

126-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(702411, Олмалиқ шаҳри, Ленин кўчаси, 45-уй. Телефон 535-72)
Экскаватор машинисти, тепловоз машинисти ёрдамчиси, электровоз машинисти ёрдамчиси, токарь, саноат ускуналари ремонти бўйича слесарь, контроль-ўлчов приборлари ва автоматиканинг слесарь-монтажчиси, ускуналар ремонти бўйича электрослесарь, бульдозер машинисти, электр тармоқларига хизмат кўрсатувчи электромонтёр, электр пайвандловчи, ОТК контролёри, кенг профилдаги бойитувчи.

145-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Оҳангарон шаҳри, Центральная кўчаси, 1 «а»-уй. Телефон 25-49)
Саноат ускуналари ремонти бўйича слесарь, электр тармоқларига хизмат кўрсатувчи электромонтёр, қуювчи, айланувчи печлар машинисти, тахта қолип машиналари машинисти, цемент ва хом ашё тегирмонлари машинисти.

150-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Ангрен шаҳри, Чикризов кўчаси, 24-уй. Телефон 15-26)
Токарь, саноат ускуналари ремонти бўйича слесарь, резина-техника буюмлари елимловчилари, прессловчи, вулканизация қилувчи, фрезеровкачи, резина қориштиргич аппарати машинисти, механика-йиғув ишлари слесари, электр узатиш линиялари электромонтёри.

154-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Паркент райони, Водник посёлкаси)
Экскаватор машинисти, бульдозер машинисти, плитачи-қолипловчи, ғишт терувчи-монтажчи, III класс тракторчи-машинисти, кенг профилдаги тракторчи.

160-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Коммунистик райони, Янгибозор посёлкаси)
Қўл пайванди электр пайвандловчиси, темир-бетон ва пўлат конструкциялари монтажчиси, дурадгор, сувоқчи-бўёқчи, ғишт терувчи.

169-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Олмалиқ шаҳри, 6-микрорайони)
Контроль-ўлчов приборлари ва автоматиканинг слесарь-монтажчиси, ускуналар ремонти бўйича электрослесарь, токарь, электр-газ пайвандловчи, химия ишлаб чиқариши аппаратчиси, ошпаз, троллейбус ҳайдовчиси.

174-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Янгиобод шаҳри, 2-Дукент)
Электр пайвандловчи, автомобиллар ремонти бўйича слесарь, плитачи-мозаикачи, автокран машинисти, ошпаз, қудуқлар пармаловчиси, шахталар электрослесари, озиқ-овқат маҳсулотлари сотувчиси.

218-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Наримонов шаҳри, «Водник» массиви)
Токарь, фрезеровкачи, механика-йиғув ишлари слесари, қўл пайванди электр пайвандловчиси, электр-газ пайвандловчиси, тош тарашловчи.

МАШҒУЛОТЛАР 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ўқишга кириш учун қуйидагилар зарур: билим юрти директори номига ариза, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома, маълумоти тўғрисида гувоҳнома, соғлиги тўғрисида справка, 6 дона фотосурат (3х4 см. ҳажмда).

ҚАБУЛ КОМИССИЯСИ ҲАР КУНИ СОАТ 9.00 ДАН 17.00 ГАЧА ИШЛАЙДИ.

М. Қориёқубов номидаги Ўзбек Давлат филармонияси

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

1 МАЙ СОАТ 16.00 ДА

БАЙРАМ КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИНИНГ

«ГУЗАЛ» АНСАМБЛИ

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар:
ОЛМАХОН ҲАЙИТОВА, ОТАМУРОД БЕКЖОНОВ
Тошкент область Ленин комсомоли мукофотининг лауреати
ОЛИМЖОН ОРИФЖОНОВ

Солистлар: Бахтиёр ТЎЛАГАНОВ, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Гулнора ОДИЛОВА, Доно ШОРАҲМЕДОВА, Комилжон ИСКАНДАРОВ, Жамила ЙЎЛДОШЕВА, Эгамберди ЁҚУБОВ, Робия ОЛИМЖОНОВА.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Программани — ОТАМУРОД БЕКЖОНОВ олиб боради.

«ГУЗАЛ» ансамблининг бадиий раҳбари—ОЛМАХОН ҲАЙИТОВА.

Музика раҳбари — ШАВКАТ МУҲАМЕДОВ.

ФИЗИКА ВА МЕХАНИКА БЎЙИЧА КИТОБЛАР

ЭЪТИБОРИНГИЗГА ҲАВОЛА ЭТИЛАЁТГАН УШБУ НАШРЛАРНИ ИЛМИЙ-ТЕХНИКА АДАБИЁТИНИ ТАРҚАТУВЧИ МАҲАЛЛИЙ КИТОБ МАГАЗИНЛАРИДА СОТИБ ОЛИШ ЁКИ ҚУЙИДАГИ АДРЕС БЎЙИЧА БУЮРТМА БЕРИШ ЙЎЛИ БИЛАН ОЛИШ МУМКИН: 103031, Москва шаҳри Петровка кўчаси, 15-уй, «Москнига» 8-магазини, «Книга-почтой» бўлими.

Адабиётлар устама ҳақ билан жўнатилади.

Л. АЛЛЕН, Ж. ЭБЕРЛИ. — Оптик резонанс ва икки даражали атомлар. Инглизчадан таржима. М. «Мир», 1978 й. Баҳоси — 1 сўм 90 тийин.

С. А. АХМАНОВ, Н. И. КОРОТЕЕВ — Ёруғлик тарқалиши троскопиясида чизиқсиз оптика методлари. Ёруғлик тарқалиши актив спектроскопияси. М. «Наука». Физика-математика адабиётлари бош редакцияси, 1981 й. (Замонавий физика проблемалари). Баҳоси — 4 сўм 40 тийин.

Ж. БИРМАН — Қаттиқ жисмларнинг фазовий симметрияси ва оптик хоссалари. 2-том. Инглизчадан таржима. М. «Мир», 1978 й. Баҳоси — 2 сўм 30 тийин.

Я. М. ГЕЛЬФЕР— Термодинамика ва статистик физика тарихи ва методологияси. Ўқув қўлланмаси. —Қайта ишланган ва тўлдирилган 2-нашри. М. «Высшая школа», 1981 й. Баҳоси — 1 сўм 60 тийин.

С. КЕЛИХ — Молекуляр чизиқсиз оптика. Полякчадан таржима. М. «Наука». Физика-математика адабиётлари бош редакцияси, 1981 й. Баҳоси—5 сўм 80 тийин.

К. ЛЕНГ — Астро-физик формулалар. Физиклар ва астрофизиклар учун қўлланма. 1 қисм. Инглизчадан таржима. М. «Мир», 1978 й. Баҳоси — 2 сўм 90 тийин. 2 қисм. Инглизчадан таржима. М. «Мир», 1978 й. Баҳоси — 2 сўм 60 тийин.

«РЕКЛАМА» МАРКАЗИЙ РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.
«СОЮЗКНИГА».

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МТ-I. 9.00 — «Время». 9.40 — «Виборг томони». Бадиий фильм. 11.30 — «Мўъжизасиз-мўъжизалар». 12.30 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.05 — «Сенинг ленинча кутубхонанг». 16.30 — Д. Д. Шостакович. Фортепьяно ва оркестр ижроси учун 1-концерт. 16.55 — «Танзания бугунги кунда». Киноочерк. 17.15 — Э. Колмановский қўшиқлари. 17.25 — «Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар». 17.55 — Болалар бадиий коллективларининг концерти. 18.25 — «Спорт ҳафталиги». 18.45 — «Фан ва турмуш». 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.35 — «Меҳнатга яраша шараф ва шуҳрат». 20.05 — «Олчазор». Фильм-спектакль премьераси. 21.30 — «Время». 22.05 — «Олчазор». Фильм-спектаклнинг давоми. 23.20 — «Дунё воқеалари». 23.35 — Қозоғистон ССРда хизмат кўрсатган артист Р. Римбаева куйлайди.

МТ-II. 9.00 — Эрталабки гимнастика. 9.15 — Телевизион ҳужжатли фильм. 9.35 ва 10.35 — Тарих. 10.05 ва 14.05 — Француз тили. 11.05 — Эстетик тарбия. 11.35 ва 12.40 — Физика. 12.05 — «Шахмат мактаби». 13.10 М. Сервантес. «Дон Кихот». 13.40 — Зоология. 14.35 — «Ҳаёт формуласи». 15.05 — Тарих. 15.35 — Совет драматургиясида меҳнат мавзуи. 16.35 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Концерт. 19.10 — «Бир тарсаки тарихи». Бадиий фильм. 19.45— «Ўртоқ Москва». 20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 20.50 — Классик кураш бўйича Европа чемпионати. 21.30 — «Время». 22.05 — Футбол бўйича ёшлар командалари ўртасида Европа чемпионатининг саралаш матчи. СССР — Португалия терма командалари.

ЎзТВ-I. 11.30 — Математика. 12.00 — «Қизиқарли учрашувлар». 12.30 — Зоология. 18.15 — «Сўз кетидан сўз келар». 18.35 — «Қуён магнитофон топиб олди». Қўғирчоқ фильм. 18.50 «Озиқ-овқат программаси — халқ фаровонлигининг асоси». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Адабий альманах». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Ўзбекистон телевидениеси ва радиоси солистлари Матлуба Дадабоева ва Маҳбуба Ҳасанова концерти. 21.30 — «Время». 22.05 — Ўзбекистон ССР Министрлар Совети соврини учун теннис бўйича халқаро ўсмирлар турнири. 22.35 — «Ўлик мавсум». Бадиий фильм. 2-серия. 23.40 — Янгиликлар.

ЎзТВ-II. 18.20 — Биология. 18.50 — «Ноз-неъмат бунёдкори». 19.05 — Физика. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Ўқитувчи экрани. 20.50 — «Тошкент университети — спортчилар олий ўқув юрти». 21.30 — МТ-II.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 26/IV да **Князь Игорь**, 27/IV да **Спартак**, 28/IV да **Риголетто**.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 26/IV да **Келинлар қўзғолони**, 27/IV да **Аризасига кўра**, 28/IV да **Бой ила хизматчи**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 27/IV да **Қиёфалар ёки занжир**, 28/IV да **Тўйдан олдин томоша**.

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Етти ажойиб масхарабоз» — Москва циркининг томошалари** (19.30).

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000. Тошкент — П. ЛЕНИН кўчаси, 41

Телефонлар: редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь — 334808, 325353; секретариат 325750. БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар — 334048, 325354; партия турмуши — 325778; пропаганда 325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; адабиёт ва санъат — 325767; совет қурилиши — 325645; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733; фан, маданият ва олий ўқув юртлари — 325553; фотомухбир — 325894.

Р—01938. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. Б. 1586. 1 2 3 4 5 6 7 8 8 10 11 12 13 14